

Ἰωαννικοὶ Διαλόγοι

ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

5-6

ἸΩΑΝΝΙΚΟΙ
ΥΠΕΡΤΑΚΗ ΚΙΒΩΤΟΣ

ΔΘΛΟΝΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Μηνιαίον Θεολογικόν Περιοδικόν ἐκδ. ἐν Ἀθ. Ὁρειῶν

Οκτώβριος - Νοέμβριος 1972 - τεύχ. 5-6

Τεάγματα ἑνὸς ἑρημίτη

Προσφιλέστατον ἐν Χρῷ τέκνον, Μοναχέ Σ. Σοῦ ἀποστέλλω τό β' μέρος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ὁσίου Πατρὸς μας Μάρκου τοῦ Ἀσκη - τοῦ ἐν μεταφράσει.

Ὅπως θά διαπιστώσης, ὁ ἅγιος Πατήρ, ἐπιμένει ἐπὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῶν ἀδι αλείπτων ἀναμνήσεων καὶ μελετῶν τῶν εὐ εργεσιῶν τοῦ Θεοῦ.

Βεβαίως, αἱ κατ' εἶδος εὐεργεσίαι εἶ ναι ποικίλαι πρὸς ἓνα ἕκαστον καὶ σχε- τίζονται μέ τὴν προσωπικὴν μας ζωὴν.

Πλὴν ὅμως αὐτῶν, πάντες οἱ διὰ πί- στεως σεσωσμένοι, ἔχομεν ἀπολαύσει ἡδὴ

ἀπείρου ἀξίας θείας εὐεργεσίας καὶ ἄλλας, δι' ἐλπίδος, προσδοκῶμεν, ἀ νεκφράστου γεύσεως καὶ μακαριότητος. Ἡ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τό εἶ- ναι ὑπαρξίς μας, ἢ "κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ" πλαστούργησίς μας, ἢ ἐνσωμάτωσίς μας εἰς τό Σῶμα Του, τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ ἀένναος ἀπό πλυσίς τῶν ἁμαρτιῶν μας, διὰ τῆς Μετανοίας, ἢ πραγματικὴ ἔνωσίς μας μέ τόν Θεάνθρωπον Χριστόν, διὰ τῆς Μεταλήψεως τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματός Του, -διὰ τοῦ θείου Αἵματός Του, ποῦ μᾶς ζωοποιεῖ, "ὡσπερ πε λεκᾶν" τὰ ὑπὸ ὄφειν δακνώμενα νοσσία του-καί, τέλος, ἢ ἀτελεύτητος & μακαρία ἐν Χριστῷ ζωὴ, ποῦ ὑπερβαίνει ἀπέριως τὴν νοητικὴν ἰκανότη τά μας, ἀφοῦ "εἰς καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεός.."

Ἀκολούθησε, τέκνον μου ἐν Κυρίῳ, τὰς συμβουλὰς τοῦ Ὁσίου Πα-

τρδος μας και θα πεισθῆς συντόμως, ὅτι μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς προ-
σευχῆς και τῆς μελέτης τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ ἡ ψυχὴ ζωοποιεῖται
, ὁ νοῦς λαμπρύνεται, ἡ καρδία διατελεῖ εἰς κατάστασιν ταπεινώσεως,
χαρᾶς και θερμῆς πνευματικῆς ἐκ τῆς εὐγνωμοσύνης, ποῦ ἀναβλύζει ἐκ
τῶν εὐεργεσιῶν, κατὰ τὸ Δαβιτικόν: "ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται (ἰ-
ερὸν) πῦρ".

Οὕτω δέ, ἡ ψυχὴ ἀποκτῶσα βαθείας ἐντυπώσεις, αἴσθησιν τῶν μεγα-
λειῶν, ποῦ τὴν περιβάλλουν, ἐνυποστάτους ἐμπειρίας ἐκ τῆς ἐνεργείας
τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅχι μόνον θά διακρίνει τὰ πνευματικὰ ἐκ τῶν ἀ-
ντιπνευματικῶν, ἀλλὰ, κατ' ἀναλογίαν τῆς καθαρότητος της, θά ἀνάπτη ἀ-
πὸ θεῖον ἔρωτα...

Ἄπὸ αὐτὸν τὸν ἔρωτα και ἀπὸ ἄπαυστον πόθον τοῦ Θεοῦ κινούμε-
νοι ὅλοι οἱ ἐν Ἐρήμῳ κατοικήσαντες Μοναχοί, ὅπως γράφει ὁ ἅγιος Πα-
τὴρ Νικόδημος, "ἐκαταφρόνησαν μὲν κόσμον και τὰ ἐν κόσμῳ ὡσάν σκυ-
βαλα και κονιορτόν. Ἐκατοίκησαν δέ τὰ ὄρη και νάπας και σπήλαια &
ἐρημίας τῆς γῆς ὡσάν βασιλικά παλάτια. Τροφήν εἶχον ἄρτον και ὕδωρ
και τὰ τῶν δένδρων ἀκρόδρυα. Ἰμάτια ἐφόρουν τρίχας καμήλου και ζώ-
ων δέρματα. Κλίνην ἐμεταχειρίζοντο τὴν ξηρὰν γῆν ἢ και χόρτον ὀλι-
γον. Ὅθεν και περὶ αὐτῶν εἶπεν ἄν ὁ Παῦλος, "ἐν ἐρημίαις πλανώμε-
νοι και ὄρεσι και σπηλαίοις και ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς". Καί πάλιν, "πε-
ριήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι,
κακουχοῦμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος".

Τὰ τελευταῖα σοὶ ἔγραφα, εὐλογημένον τέκνον μου, εἰς ἀπάντησιν
τῶν ἐκ τοῦ πονηροῦ λογισμῶν σου, ὅτι τάχα δέν κάμνεις τίποτε ἐρημι-
κῶς βιῶν. Ἀπόβαλλε ταχύτατα τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦς, ἀντικροῦν ἀντι-
ρητικῶς τὸν πειράζοντα και ἐνθυμούμενος Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, λέ-
γοντα: "Τοῦτό μοι πρᾶξις, ἢ ἀπραξία". Ἐάν ὁ θεῖος Πατήρ οὕτως ἐφρο-
νει, ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς τί νά εἴπωμεν; Χαίροις ἐν Κυρίῳ & ἐνδυναμοῦ
Ὁ φίλος και πατήρ σου, Ἐρημίτης Μ

"Αἱ μνήμαι τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ, τέκνον Νικόλαε, ἐνεργοῦν
εἰς τὴν καρδίαν και τὴν ᾠθοῦν εἰς ὁμολογίαν τόσον τῆς ἀθλιότητος,
ἀπὸ συντετριμμένην διαθέσιν, ὅσον και τῶν ὀφειλῶν της διὰ τὰς ἀπει-
ρους εὐεργεσίας του. Καί ἡ ψυχὴ διεγείρεται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως
ἀνταποδώσῃ εἰς τὸν εὐεργέτην ἔργα ἀγαθὰ, ἦθη χρηστὰ και κάθε ἀρε-
τὴν, διὰ νά τὸν εὐχαριστήσῃ, ἐνθυμούμενη και αἰσθανομένη βαθέως τὸν
στίχον τοῦ Ψαλτηρίου: "τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀν-
ταπέδωκέ μοι;"

"Ὅταν, λοιπόν, τέκνον Νικόλαε, ἡ ψυχὴ ἀναλογισθῇ τὰς εὐεργεσί-

ας τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, ἀπό τότε πού τήν ἔφεραν εἰς τήν ζωήν ἢ ἀπό πόσους κινδύνους πολλάκις τήν διεφύλαξεν ἢ ἐνώπιόν ἔπεσεν εἰς τόσα κακά καί εἰς τόσας ἀμαρτίας θεληματικῶς πολλάκις, ὅμως δέν τήν παρέδωκεν εἰς ἀπώλειαν καί εἰς θάνατον εἰς τὰ πονηρά πνεύματα, τὰ ὁποῖα τήν ἠπάτησαν, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ δικαιοσύνη· ἀλλά μέ μακροθυμίαν, ὁ φιάνθρωπος Δεσπότης, παραβλέπων τὰ πλημμελήματα, διεφύλαξε τήν ψυχήν, ἀναμένων τήν ἐπιστροφήν της.

Καί ἐνώπιόν ἔκουσίως ἡ ψυχὴ ὑπετάγη εἰς ἐχθρικά καί πονηρά πνεύματα διὰ τῶν παθῶν της, ὁ Θεός ὅμως τήν διέτρεφε καί τήν ἔσκεπε μέ κάθε τρόπον, προνοῶν ὑπέρ αὐτῆς. Καί, τέλος, τήν ὠδήγησεν εἰς ὁδόν σωτηρίας διὰ τῆς χάριτός Του.

Ἄλλά καί πέραν ὅλων αὐτῶν, ἔβαλλε μέσα εἰς τήν καρδίαν σου ἔρωτα διὰ τόν Μοναχικόν βίον καί σέ ἐνεδυναμωσε νά ἐγκαταλείψης μέ τὰ χαρᾶς τόν κόσμον καί ὅλην τήν ἀπάτην του διὰ τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν. Καί, τό μέγιστον, σέ ἐστόλισε, γλυκύτατον τέκνον μου, μέ τό ἅγιον καί ἀγγελικόν σχῆμα τοῦ Ἀσκητικοῦ τάγματος. Καί, ἀκόμη, ὁ φιλόψυχος, σέ ἐβοήθησεν ἐν ἀρχῇ νά προσληφθῆς ἀπό ἀγίους Μοναχοῦς καί νά ἐνταχθῆς πλησίον τῆς Ἀδελφότητός των.

Ποῖος, λοιπόν, καλοπροαίρετος ἄνθρωπος, ἀναλογιζόμενος τὰς ἀπειρούς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ καί τήν ἀγάπην Του, δέν θά αἰσθάνεται, μάλιστα Μοναχός, ἀδιόλειπτον συντριβήν καί εὐγνωμοσύνην; Ποῖος ἔχων τόσας χειροπιαστάς ἀποδείξεις προγενεστέρων εὐεργεσιῶν, —ἐνώπιόν αὐτός δέν ἔκαμε κανένα καλόν— δέν θά ἐλπίσῃ μέ βεβαιότητα, σκεπτόμενος ὅτι: ἂν ἐγώ δέν ἔκαμα κανένα ἀγαθόν, ἀλλά ἠμάρτησα πολύ ἐνώπιόν του καί ἀνεστράφην εἰς σαρκικάς ἀμαρτίας καί ἄλλας πολλὰς κακίας, ὁ Θεός οὔτε κατά τὰς ἀμαρτίας μου μέ ἐπαίδευσεν οὔτε κατά τὰς ἀνομίας μου μοῦ ἀνταπέδωκεν, ἀλλ' ἀντιθέτως τόσα ἔκαμε ὑπέρ τῆς σωτηρίας ἐμοῦ τοῦ ἀθλίου, μέ δωρεάς καί χάριτας, τάχα, ἐάν προσφέρω ὀδκλήρον, ὀδόψυχα τόν ἑαυτόν μου εἰς τήν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν Του, μέ πᾶσαν ἀγνήν ἀναστροφήν καί κατώρθωσιν τῶν ἀρετῶν, πόσα ἀγαθά καί πνευματικά χαρίσματα θά μοῦ δώσῃ, πόσον θά μέ ἐνδυναμώσῃ, θά μέ κατευθύνῃ καί θά μέ κατευοδώσῃ εἰς κάθε ἔργον ἀγαθόν;

Ἐκεῖνος πού σκέπτεται ἔτσι καί δέν λησμονεῖ τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, πείθει καί ὀδηγεῖ τόν ἑαυτόν του πρὸς πᾶσαν ἄσκησιν & πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν, πάντοτε θερμός, πάντοτε ἔτοιμος διὰ νά κάμνῃ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τοῦτο, λοιπόν, ὦ τέκνον ἀγαπητόν, ἀφοῦ μέ τήν χάριν τοῦ Ἰησοῦ ἔχεις ἐκ φύσεως σύνεσιν, ἔχε αὐτήν τήν ἀδολεσχίαν καί ἀγαθὴν μελέτην συνεχῆ καί ἀνακύκλωνέ την ζωηρά εἰς τόν νοῦν σου.

Πρόσεχε, τέκνον, μή σέ καλύψῃ ἡ ὀλεθρία λήθη. Μὴ ἐμποδίσῃ ἡ ραθυμία τὸν νοῦν σου, αὐτὴ ποῦ δέν ἀφήνει τὰ καλά καὶ ἀποσπᾷ ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς. Μὴ σκοτίσῃ τὸν λογισμὸν σου ἡ ἄγνοια, ἡ αἴτια πάντων τῶν κακῶν. Μὴ ὑποχωρήσῃς ὑπὸ ἐκεῖ ποῦ ἀσκεῖσαι. Μὴ δελεασθῆς ἀπὸ σαρκικὰς ἡδονὰς. Μὴ παρασυρθῆς ὑπὸ τῆς παγκάκου ἀμελείας. Μὴ νικηθῆς ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν. Μὴ αἰχμαλωτίζεται ὁ νοῦς σου ἀπὸ ἐπιθυμίας καὶ μιαίνεις τὴν ψυχὴν σου μὲ συγκαταθέσεις πορνικῶν λογισμῶν. Μὴ νικᾷσαι ἀπὸ ὀργῆν, ποῦ γεννᾷ τὴν μισαδελφίαν καὶ μὲ προφάσεις ἀξιοθρηνητοῦς λυπεῖς τοὺς ἀδελφοὺς σου καὶ λυπεῖσαι καὶ σύ. Καί, ἐντεῦθεν συνάγεις μνήμας πονηρῶν λογισμῶν κατὰ τοῦ πλησίον καὶ οὕτω ἐμποδίζεσαι ἀπὸ τὴν καθαρὰν προσευχὴν, βλέπων, ἀπὸ τὸν σκοτασμὸν τοῦ νοῦ σου, τὸν ὀμδοφυχὸν ἀδελφὸν σου μὲ ἀγριότητα καὶ θηριώδη λογισμὸν.

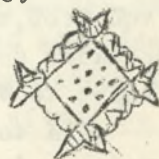
...Σὺ, λοιπὸν, ἀγαπητὸν τέκνον, ἔχων πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν σου τὰς ἀπειρους εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, θά αἰσθάνεσαι τὴν καρδίαν σου νά κινῆται εἰς φόβον καὶ ἀγάπην Θεοῦ. Καί οὕτω, κατὰ δύναμιν, θά ἀνταποδίδεις εἰς τὸν εὐεργέτην ἀκριβῆ βίον, ἐνάρετον πολιτεῖαν, ἀρμόζοντα & "ἄλατι ἠρτυμένον", ὀρθὴν πίστιν, ταπεινὸν φρόνημα καί, τέλος, ὀλοκληρὸν τὸν ἑαυτὸν σου. Καί, ἐντεῦθεν, ἡ καρδία σου αὐτομάτως καὶ βοηθουμένη ὑπὸ τῆς χάριτος θά κεντᾶται μὲ τὰ βέλη τοῦ θείου πόνου...

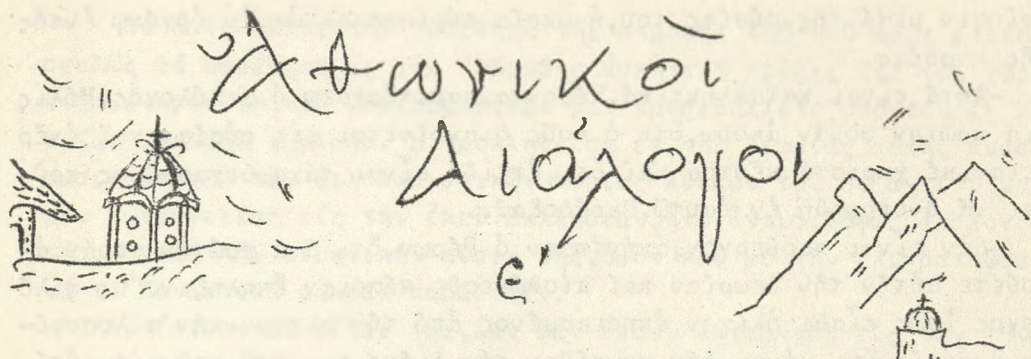
...Γινώριζε δέ, ὅτι ἐκεῖνος ποῦ ἐπιθυμεῖ νά στεφανωθῆ ἀπὸ τὸν Θεὸν, σταυρώνει τὴν σάρκα δι' ἀσκητικῶν κόπων καὶ νεκρώνει διὰ τῆς ἐγκρατείας τὰ μέλη του. Οὕτω, διὰ τῆς πίστεως, τῶν πνευματικῶν ἀγώνων, ὡς καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς χάριτος, ὁ ἔσω ἄνθρωπος ἀνακαινίζεται, συνεχῶς προκόπτων. Ἡ ἀγάπη ἀυξάνεται. Μὲ τὴν πραότητα κοσμεῖται. Ἀπὸ τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εὐφραίνεται. Μὲ τὴν εἰρήνην, "τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν", σφραγίζεται. Ἀπὸ τὴν χρηστότητα ὀδηγεῖται. Ἡ ἀγαθότης τὸν φρουρεῖ. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ τὸν σκέπει. Ἡ σύ

νεσις τὸν φωτίζει καὶ ἡ γνῶσις τὸν λαμπρύνει. Ἡ σοφία τοῦ χαρίζει διακρίσιν. Ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνην κατευθύνεται. Μὲ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς ἀνακαινιζόμενος ὁ νοῦς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, κατανοεῖ ἐν ἑαυτῷ τὸ κάλλος καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς θεομόρφου εἰκόνας & διαπιστώνει, ὅτι τι εὐρίσκεται εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ὁμοιωσεως μὲ τὸ ἄρρητον κάλλος τοῦ Θεοῦ..

Πρόσεχε, τέκνον, ἀπὸ τούτους προειρημέ-
νους τρεῖς γίγαντας: τὴν μητέ-
ρα τῶν κακῶν ἄγνοιαν, τὴν
ἀδελφὴν αὐτῆς λή-
θην & ραθυμί-

αν, τὸ νέφος. "Ἐρρωσο ἐν Χψ̄. Ἐρημ. Ν.

Θά καταπαύσω νά σᾶς καταπονῶ περισσότερο, συνέχισεν ὁ Γέρων, μέ τό θέμα αὐτό-ὄχι ὡς ἐξαντληθέν-ἀφοῦ σᾶς ἀναφέρω δύο ἀκόμη, ἀπό τᾶ πολλὰ, Πατερικά χωρία. Εἰς τᾶ ἡρωελεγεῖα του, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, γράφει: "Ἠλυθες αὐθις ἔμοιγε δολόπλοκε, ὡς ἐνοήθης. Βένθος ἐμῆς καρδίης, ἔνδοθι βοσκόμενος". Δηλαδή, πάλιν ἦλθες εἰς ἐμέ πονηρέ, σέ ἐνόησα, περιφέρεσαι ἐντός μου, εἰς τό βάθος τῆς καρδίας.

Βλέπετε τήν ἐσωτερικήν τραγωδίαν τοῦ ἀνθρώπου; Βλέπετε πῶς ἤσθάνετο ἕνας μέγας ἅγιος τόν ἕπουλον πόλεμον τοῦ σατανᾶ εἰς τήν καρδίαν του; Ἀλλά καί εἰς τᾶς ἀποδιδομένας Ὁμιλίας εἰς τόν ἅγιον & Νηπτικόν Πατέρα, Ἰακάριον τόν Αἰγύπτιον, διαβάζομεν: "Ἐἴσελθε, ὡῦτος, διά τῆς τῶν λογισμῶν σου ἐπιστάσεως πρός τόν αἰχμάλωτον & δοῦλον τῆς ἀμαρτίας νοῦν σου, εἰς τᾶ λεγόμενα ταμεῖα τῆς ψυχῆς σου, βαθύτερα ἀπό τοῦς λογισμοῦς σου, καί ἴδε τόν ἔρποντα καί ἐμφωλεύοντα ὄφιν, τόν φονεύσαντά σε διά τῶν καιριωτέρων τῆς ψυχῆς σου μελῶν." Ἄβυσσος γάρ ἐστίν, ἀκατάληπτον χάος ἡ καρδία. Καί ἄν τοῦτον φονεύσης, νά καυχηθῆς εἰς τόν Θεόν περί καθαρότητος. Εἰ δέ μή, ταπεινωθεῖς ὡς ἀμαρτωλός, ἔσο δεδόμενος..."

Οἱ Νηπτικοί Πατέρες, συνέχισεν ὁ Γέρων, βιώσαντες τήν νοεράν προσευχήν καί τᾶς καταστάσεις ἐκεῖνας, ποῦ ἀφοροῦν εἰς τήν παθολογίαν καί τήν ὑγιεινήν τῆς ψυχῆς, ἀναχωροῦν ἀπό τό ἀκόλουθον φιλοσοφικόν ἀξίωμα ἢ μᾶλλον ἡ πεῖρα των συμπίπτει μέ αὐτό: Πᾶσα οὐσίωδης ἐνέργεια, ἔχει φυσικήν σχέσιν πρός τήν ἐνεργοῦσαν ταύτην οὐσίαν καί δύναμιν, εἰς τήν ὁποῖαν φυσικῶς ἐπιστρέφει ὅπως ἐνωθῆ μετ' αὐτῆς καί ἀναπαυθῆ.

Ἐστερα, λοιπόν, ἀπό τᾶς διαπιστώσεις τῶν ἐσωτερικῶν ἀντινομιῶν καί τῆς δραματικῆς διαστάσεως τῆς ψυχῆς, ποῦ εἶναι δεδουλωμένη εἰς τᾶ ἄτιμα πάθη, οἱ ἅγιοι Πατέρες, ποῖον θεραπευτικόν μέσον συνιστοῦν; Τό ἀνωτέρω. Δηλαδή τήν ἐπιστροφήν τοῦ νοῦ πρός ἑαυτόν. Πρέπει, ἡ ἰδρυμένη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἐνέργεια τοῦ νοῦ, νά στραφῆ πρός ἕνο

6 ποιήσιν μετά τῆς οὐσίας του, ἡ ὁποία εὐρίσκεται ὡς ἐν ὀργάνῳ ἐντός τῆς καρδίας.

-Αὐτά εἶναι καταπληκτικά, Γέροντα, παρατήρησεν ὁ φιλόλογος. Μόλις διά πρώτην φοράν ἀκούω, ὅτι ὁ νοῦς διακρίνεται εἰς οὐσίαν καί ἐνέργειαν, μέ χωριστά κέντρα καί ὅτι, ἐπειδή εἶναι τάχα διχασμένος πρέπει νά ἐνοποιηθῇ ἐν ἑαυτῷ. Παράδοξα!..

-Δέν εἶναι περίεργον, ἀπήντησεν ὁ Γέρων, ὅτι διά πρώτην φοράν ἀκούετε αὐτήν τήν θεωρίαν καί αἰσθάνεσθε κάποιαν ἔκπληξιν. Ὡς φιλόλογος ἴσως εἴσθε ὀλίγον ἐπηρεασμένος ἀπό τήν πλατωνικήν φιλοσοφίαν, ἡ ὁποία ὄχι μόνον δέν γνωρίζει τήν διάκρισιν τοῦ νοῦ εἰς οὐσίαν καί ἐνέργειαν, ἀλλά καί θέλει τόν νοῦν νά ἐνεργεῖ ἔξω τοῦ σώματος. Ὑποβλήθητε ὅμως εἰς ὀλίγην ὑπομονήν καί θά ἐξετάσωμεν τό θέμα αὐτό. Καί ὁ Ἀσκητής συνέχισεν.

Αὐτή ἡ θεωρία, ποῦ ὑπάρχει ἀπό δέκα ἕξ αἰώνων ὡς ἀσκητική & μυστική πρᾶξις ἐν τῷ Ὀρθοδόξῳ Μοναχισμῷ, ὡς ἦτο ἐπόμενον, εἶχε τάς περιπετείας της. Ἀλλ' αὐτό ἀργότερον. Διά νά προαγάγωμεν τήν συζήτησιν, πρέπει νά σᾶς πληροφορήσω ὅτι, μόλις ἐγένετο γνωστή ἡ θεωρία, ἡ γέρθη ἀληθῆς σάλος μεταξύ τῶν λογίων καί θεολογούντων τοῦ 14ου αἰῶνος ἐν Βυζαντίῳ. Καί ἐδέησε νά παρέλθουν ἀρκετά ἔτη, νά δοθοῦν θεολογικά καί ἀνθρωπολογικά ἐρμηνεῖται διά νά γίνῃ ἀποδεκτή. Καί τελικῶς δέ νά περιβληθῇ μέ τό κύρος Συναδικῶν ἀποφάσεων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας.

Βεβαίως, συνεπλήρωσεν ὁ ἀββᾶς, ἐν τῷ μεταξύ εἶχον ἀνακύψει & ἄλλα σοβαρότερα θεολογικά προβλήματα, κατὰ τάς Ἠσυχαστικάς λεγομένας ἔριδας, ὅποτε τό θέμα αὐτό περιῆλθεν εἰς δευτέραν τάξιν. Πάντως, οἱ ἀντιδράσαντες εἰς τήν θεωρίαν τῆς στροφῆς τοῦ νοῦ πρὸς ἑαυτόν, ἦσαν ἐπηρεασμένοι ἀπό τήν πλατωνικήν ἀντίληψιν, περί "ἀφεγγοῦς σπηλαίου" καί "εἰρκτικῆς" θεωρουμένου τοῦ σώματος. Δέν συμφωνεῖτε, ἀδελφοί!

-Ἔτσι εἶναι, Γέροντα, εἶπεν ὁ φιλόλογος, ἀφοῦ ὁ Πλάτων θεωρεῖ τό σῶμα ὡς κακόν καί μόνον ἡ ἔξ αὐτοῦ ἀπαλλαγῆ ἐγγυᾶται μακαριότητα ἐν Θεῷ. Ἐγώ, βεβαίως δέν συμφωνῶ μέ τόν πλατωνισμόν.

-Ἀλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν, εἶπεν ὁ Γέρων. Ἐπειδή ὅμως εἶναι μακρόν τό θέμα, θά ἀναθέσω εἰς τόν ὑποτακτικόν μου τήν ἀνάπτυξιν, ἀλλά ἐντός τῶν ἱστορικῶν καί θεολογικῶν πλαισίων τῶν Ἠσυχαστικῶν ἐρίδων τοῦ 14ου αἰῶνος. Ἀρχισε, λοιπόν, εὐλογημένον τέκνον, διά νά γίνεταί, κατὰ ἓνα τρόπον, δικαία κατανομή εἰς τόν κόπον τῆς ἐρεύνης.

-Ἐν ἀρχῇ θά ἐπικαλεσθῶ τήν ἐπιείκειάν σας, εἶπεν ὁ νέος Μοναχός Ν. μέ πολλήν συστολήν, διά τήν ἀταταλληλότητά μου, τήν ὁποίαν παραβλέπω χάριν ὑπακοῆς πρὸς τόν Γέροντά μου.

Τὸ ἀνθρωπολογικὸν πρόβλημα τῆς στροφῆς τοῦ νοῦ πρὸς ἑαυτὸν, ἃ 7
σφαλῶς θά παρέμενε ὡς μία ἀθόρυβος ἀσκητικὴ πρᾶξις εἰς τὸν χῶρον,
ἔνθα ἐνηργεῖτο, τοῦ Ἑσυχασμοῦ, ἐάν δὲν προσεβάλλετο ὑπὸ τοῦ ἐκ Καλα
βρίας μοναχοῦ Βαρλαάμ. Ἡ προκληθεῖσα ἐκ τῆς θεωρίας αὐτῆς ἀναστά-
τως μεταξὺ τῶν φιλοθωμιστικῶν κυρίως κύκλων τοῦ βυζαντίου, κατό-
πιν καταγγελίας εἰς τὴν ἐκεῖ Ἐκκλησίαν, ἦτο ἀντιστρόφως ἀνάλογος,
τόσον πρὸς τὴν εἰρηνικὴν φύσιν της, ὅσον καὶ μετὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀ
νά τὰ Μοναστικά μακρὰν παράδοσιν.

Αἱ ἱστορικαὶ ρίζαι της, ἐάν δὲν ἔχουν καταβληθῆ εἰς τὸν 1ον, ἀ-
ναντιρρητικῶς πάντως εὐρίσκονται εἰς τὰ μέσα τοῦ βου αἰῶνος. Ἐννοῶ,
ἀδελφοί, τὰ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου πέντε, ἃ
φογα Ὁρθόδοξως, συγγράματα, τῶν ὁποίων ἡ πατρότης ἀμφισβητεῖται ἀπὸ
πολλοῦ καὶ ἡ δημοσίᾳ περὶ αὐτῶν συζήτησις γίνεται διὰ πρώτην φο-
ρὰν εἰς μίαν Σύνοδον τὸ ἔτος 533. Δὲν νομίζω, ὅτι εἶναι τοῦ παρόντο
νά ἐρευνηθῆ τὸ ζήτημα τοῦ ἀμφιβαλλομένου συγγραφέως των—ἀν καὶ ἡ—
μεῖς οἱ Μοναχοὶ ἀποκλίνομεν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἁγίου Διονυσίου,
ὡς συγγραφέως των—καὶ δεῖον νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν κύ
ρος, ὅπερ προσέλαβον, ὡς ἀκραιφνῶς Ὁρθόδοξων. Διότι περὶ τοῦτου συμ-
φωνοῦν θεολογικαὶ κορυφαὶ μέχρι σήμερον.

Αἱ ἱστορικαὶ, λοιπὸν, ἀνθρωπολογικαὶ καὶ θεολογικαὶ ρίζαι τῆς
πρὸς ἑαυτὸν στροφῆς τοῦ νοῦ θεωρίας καὶ τῶν συναφῶν προβλημάτων, ἃ
τινα ἀνακύπτουν ἐξ αὐτῆς, πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν εἰς τὰ δύο ἐκ τῶν
πέντε συγγραμμάτων. Ἦτοι εἰς τὸ "Περὶ θείων ὀνομάτων" καὶ " Περὶ
μυστικῆς θεολογίας. Καὶ ὁ νέος Μοναχὸς Ν. ἐπῆρε μίαν παλαιὰν ἔκδο-
σιν τῆς " Φιλοκαλίας " ὅθ' ἄς ἀναγνώσω, εἶπεν, ἔν ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἐ
ξαισίτου δοκιμίου "Περὶ θείων ὀνομάτων", ὅπερ ἀναφέρεται εἰς μίαν ἰ
διάζουσαν κίνησιν τῆς ψυχῆς, διὰ νὰ ἀντιληφθῆτε τὴν ὑφισταμένην ἄ-
μεσον σχέσιν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς θεωρίας, περὶ στροφῆς τοῦ νοῦ.

" Ψυχῆς κίνησις ἐστὶ, κυκλικὴ μὲν, ἢ εἰς ἑαυτὴν εἴσοδος ἀπὸ τῶν
ἔξω καὶ τῶν νοερῶν αὐτῆς δυνάμεων ἢ ἐνοειδῆς συνέλιξις, ὡσπερ ἔντι
νι κύκλῳ, τὸ ἀπλανὲς αὐτῆς δωρουμένη καὶ ἀπὸ τῶν πολλῶν, τῶν ἔξωθεν,
αὐτὴν ἐπιστρέφουσα καὶ συνάγουσα πρῶτον εἰς ἑαυτὴν. Ἐἶτα ὡς ἐνοει-
δῆ γενομένην, ἐνοῦσα ταῖς ἐνιαλῶς ἠνωμέναις δυνάμεσι· καὶ οὕτως ἐπὶ
τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν χειραγωγοῦσα, τὸ ὑπὲρ πάντα τὰ ὄντα, καὶ ἔν καὶ
ταῦτόν καὶ ἄναρχον καὶ ἀτελεύτητον... "Καὶ ἔκλεισε τὴν" Φιλοκαλίαν!"

—Νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ εἶπω, ἀδελφε, παρετήρησεν ὁ Φιλολόγος, ὅτι
τὸ κεῖμενον πού ἀνεγνώσατε μοῦ ἐνεθύμησε τὴν ἀποφατικὴν καὶ ἐκστα
τικὴν διδασκαλίαν τοῦ Πλωτίνου. Αὐτὴ ἡ διατύπωσις "ἐπὶ τὸ καλὸν καὶ
ἀγαθὸν χειραγωγοῦσα", διατύπωσις καθαρῶς νεοπλατωνικὴ, ἀπορῶ πῶς εὐ

8 ρίσκεται εἰς βιβλίον Πατερικόν, μάλιστα μέ θεμελιώδη σημασίαν διὰ τὴν Ὁρθόδοξον μυστικὴν θεολογίαν.

—Φίλτατε, παρενέβη ὁ ὑφηγητὴς Γ., τὸ θέμα σχέσεως θεολογίας καὶ φιλοσοφίας εἶναι πολὺ λεπτόν. Καὶ ἂν δέν ἔχη κανεὶς μίαν εἰδικὴν ὑποδομὴν εἰς πνευματικὰς ἐμπειρίας, κινδυνεύει νὰ ὑποστῇ παραπλάνησιν. Τοιαύτην παραπλάνησιν ὑπέστησαν οἱ προτεστάνται καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπηρεασθέντες Ὁρθόδοξοι.

Μεταξὺ τῶν Ἀρεοπαγιτικῶν βιβλίων καὶ τοῦ Πλωτίνου, ὑπάρχουν ὅχι ἐπουσιώδεις διαφοραί. Πάντως θὰ σᾶς συνιστοῦσα νὰ μελετήσετε τὸ κεφάλαιον "ὁ θεῖος γνόφος" τοῦ δοκιμίου "Ἡ μυστικὴ Θεολογία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας" τοῦ ρώσου θεολόγου Βλαδημήρου Λόσκυ. Καὶ ἐλπίζω νὰ ἀντιληφθῆτε τὰς βασικὰς διαφορὰς εἰς τὴν ἀποφατικὴν θεολογίαν τοῦ Πλωτίνου καὶ τῶν Ἀρεοπαγιτικῶν πηγῶν.

— Λόγοι στοιχειώδους συνεπείας, εἶπεν ὁ νέος Μοναχός, ἐπιβάλλουν, ὅπως συνειδητοποιήσωμεν, ἐπὶ τέλους, τὸ ὑφιστάμενον χάσμα μεταξὺ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τοῦ "σπερματικοῦ λόγου"—τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου—τοῦ Θεοῦ τῶν φιλοσόφων καὶ τοῦ Σαρκαθέντος Θεοῦ τῶν Χριστιανῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀδύνατον νὰ ἔχωμεν ταύτησιν ἢ σύμπτωσιν διδασκαλιῶν. Ποίαν σχέσιν δύνανται νὰ ἔχουν αἱ πυγολαμπίδες τῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως μέ τοὺς ἐκθαμβωτικοὺς ἡλίους, ὅπου αὐγάζουν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μόνον; Ἄς ἀναγνωρίσωμεν εἰς τὴν κλασσικὴν φιλοσοφίαν—τὴν ὅποیان ἀνανέωσεν ὁ Πλωτίνος—τὸν παιδαγωγικὸν χαρακτῆρα μόνον, διὰ νὰ μὴ ἐνθυμηθῶμεν τὴν φράσιν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, περὶ φιλοσόφων, ὅτι "ἄγριός τις δαίμων ἐνήχησε τὰς ἐκεῖνων ψυχάς".

Καί, ἐνῶ δέν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ σχέσεως νεοπλατωνισμοῦ καὶ μυστικῆς θεολογίας τῶν Πατέρων, ὅμως συζητεῖται, ἐάν ἡ στροφή ἢ "συνέλιξις" τοῦ νοῦ πρὸς ἑαυτὸν καὶ δι' ἑαυτοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ἀποτελεῖ ἀποκλειστικὴν θεωρίαν τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἢ προηγήθησαν ἄλλοι Πατέρες, ὅπως εἶναι πιθανόν.

Σᾶς ἀναφέρω, συνέχισεν ὁ νέος Μοναχός, συγγενῆ χωρία πρὸς τὰ Ἀρεοπαγιτικά δύο μεγάλων Πατέρων τοῦ 4ου αἰῶνος: "Νοῦς μὴ σκεδαννύμενος ἐπὶ τὰ ἔξω, μηδέ ὑπὸ τῶν αἰσθητηρίων ἐπὶ τὸν κόσμον διαχεόμενος, ἐπάνεισι μέν πρὸς ἑαυτὸν, δι' ἑαυτοῦ δέ πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ ἔννοιαν ἀναβαίνει. κάκεινο τῷ κάλλει περιλαμπόμενος τε καὶ ἐλλαμπόμενος καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως λήθην λαμβάνει...". Αὐτὸ ἀνήκει εἰς τὸν οὐρανοφάντορα Μ. Βασίλειον. Τὸ ἕτερον, πού θὰ σᾶς εἶπω, ἀ-

ποτελεῖ καὶ αὐτὸ προσωπικὴν ἐμπειρίαν

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. (συνεχίζεται) Ἐρημίτης Χ.

Ἐπιτοχὴ "πρὸς τὴν ἐν μακροθύμῳ
 θαυματούτην Ζέην", τοῦ ἐν ἁ-
 γίοις Πατρὸς ἡμῶν Που. τοῦ Παρμεῖ.

Π

Ὡς ἡ παρθένος, ἡ ὁποία διέσπασε πᾶσαν σχέσιν μετὰ τὸ σῶμα, ἀγωνιζομένη, κατὰ τὸ δυνατόν, νὰ ἀποξενωθῇ ἀπὸ αὐτὸ—ἀφοῦ ἔχει ἐγκαταλείψει τὸν κατὰ σὰρκα βίον—δύναται νὰ ἔχη σχέσιν μετὰ ἄλλότρια σώματα; Ἄν καὶ ἡ ὁμοιότης καὶ τὸ συγγενές δημιουργοῦν ἀγάπην—κατὰ ἀρχαῖον ῥητόν, "ὁμοιότης φιλότης"—καὶ τὸ ὅμοιον ἔλκεται πρὸς τὸ ὅμοιον, πῶς ἡ παρθένος θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς σαρκικὰς συγγενείας καὶ πάλιν νὰ γίνῃ φιλόκοσμος; Ὁ Παῦλος, ὁ νυμφοστῆλος τοῦ πνευματικοῦ νυμφῶνος, λέγει ὅτι "ἡ φίλια τοῦ κόσμου εἶναι ἔχθρα εἰς τὸν Θεόν". Ἐπομένως, ἡ παρθένος θὰ κινδυνεύσῃ ὄχι μόνον νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν ὑπερκόσμιον Νυμφίον, ἀλλὰ καὶ νὰ καταστῇ καὶ ἐχθρά.

Καὶ μὴ ἀπορήσῃς οὔτε νὰ στενοχωρηθῆς, ἂν ἡ Γραφή τὰς μὲν ἐν συζυγίᾳ, πού μεριμνοῦν τὰ τοῦ κόσμου καὶ ὄχι τὰ τοῦ Θεοῦ, δέν κατηγορεῖ, εἰς αὐτάς δέ, πού ὑπεσχέθησαν εἰς τὸν Θεόν παρθενίαν, ἀπηγορεύθη ἐντελῶς νὰ ἔχουν σχέσιν μετὰ τὸν κόσμον καὶ νὰ βιοῦν ἐν ἀνέσει σωματικῇ. Ἄν καὶ ὁ Παῦλος διὰ τοὺς ἐν συζυγίᾳ ζῶντας, λέγει ὅτι "ὁ καιρὸς εἶναι συνεσταλμένος, ὅπως καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας εἶνε ὡς τοὺς μὴ ἔχοντας καὶ ἐκεῖνοι πού ζοῦν εἰς τὸν κόσμον νὰ μὴ κάμνουν κατάχρησιν τοῦ κόσμου"—τὸ ὁποῖον, ἐγὼ νομίζω, ὅτι εἶναι δυσκολότερον, παρά διὰ τοὺς ἐν παρθενίᾳ ἀγωνιζομένους. Διότι ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει, ὅτι πλέον εὐκόλος εἶναι ἡ νηστεία ἀπὸ τὴν ἐγκράτειαν τῶν ἡδονικῶν τροφῶν καὶ ποτῶν.

Δύναται τις νὰ εἶπῃ ἐν ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ τὸ ἐξῆς. Ἐάν θέλῃ νὰ σωθῇ κανεὶς, αὐτὸς πρέπει νὰ γνωρίζῃ, ὅτι ὁ παρθενικὸς ὁ βίος εἶναι πλέον ὠφέλιμος καὶ πλέον ἄκοπος ἀπὸ τὸν συζυγικόν. Δι' ἐκεῖνον, πού δέν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, δέν ὑπάρχει λόγος νὰ τοῦ εἴπωμεν τίποτε.

Ἄλλ' ἅς ἀφήσωμεν αὐτά, παρθένη, νύμφη Χριστοῦ, κλήμα τῆς ἀμπέλου τῆς ζωῆς, καὶ σκέψου ἐκεῖνο πού ἐλέχθη ἀνωτέρω. Λέγει ὁ Κύριος·

10 "Εγώ είμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, ὑμεῖς τὰ κλήματα ὁ Πατήρ μου γε-
ωργός ἐστι· πᾶν κῆμα ἐν ἐμοί καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα πλεί-
ονα καρπὸν φέρῃ". Αὐτὰ, λοιπὸν, ἔχε ὡς ἀπόδειξιν τῆς πρὸς σέ ἀγά-
πης τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐπιμελεῖται τοῦ καρποῦ τοῦ παρθενικοῦ βίου
σου. Χαῖρε, λοιπὸν, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Νυμφίου σου καὶ φρόντιζε μὲ
περισσότεραν θέρμην νὰ ἐκτελής τὰς ἐντολάς του. "Αλλωστε, ὅταν ὁ
χρυσὸς ἐνωθῆ μὲ χαλκὸν λέγεται κίβδηλος. "Ὅταν ὅμως ὁ χαλκὸς ἐπι-
χρυσωθῆ, τότε φαίνεται ὡραιότερος καὶ στιλπνότερος. Αὐτὸ συμβαί-
νει καὶ μὲ ἐσένα, ὡ παρθένε. "Ὅταν αἱ ἔγγαμοι ποθοῦν τὸν βίον & ἀ-
γαποῦν τὴν ἀρετὴν σου, εἶναι εἰς αὐτὰς δόξα καὶ ἔπαινος. "Ὅταν ἔ-
μως σύ ποθεῖς τὸν βίον ἐκείνων, τοῦτο προκαλεῖ εἰς σέ ἀτιμίαν.

Ἐπιθυμεῖς νὰ ἐπιστρέψῃς πάλιν εἰς τὸν κόσμον. Καὶ τοῦτο, δι-
ότι θέλεις νὰ συζῆς μὲ τοὺς ἐν κόσμῳ ζῶντας, σύ ἡ ὁποία ἀπέθανες
διὰ τὸν κόσμον. Καὶ ἐπειδὴ θὰ εἶσαι μαζί των, θὰ θέλῃς αὐτὰ ποὺ ἐ-
πιθυμοῦν δι' ἑαυτοὺς καὶ τοὺς συγγενεῖς των. Δηλαδή, ἀφθονίαν ἀγα-
θῶν, πλοῦτον, ὄνομα, δόξαν καὶ εὐφροσύνην. Καὶ οὕτω ἀναποφεύκτως θὰ
ἐκπέσης τοῦ Νυμφίου σου.

Ὁ Χριστὸς ὅλα αὐτὰ ταλανίζει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, λέγων· "οὐ-
αὶ οἱ πλουτοῦντες, οὐαὶ οἱ γελῶντες, οὐαὶ οἱ ἐμπεπλησμένοι, οὐαὶ ὁ
ταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι". Πῶς, λοιπὸν, ταλανίζει;
"Ὅχι διότι ὅλοι αὐτοὶ εἶναι νεκροὶ εἰς τὴν ψυχὴν;

Ποῖα, λοιπὸν, συγγένεια τῆς νύμφης μὲ τοὺς νεκρούς; Πόσα σχέ-
σις ὑπάρχει μεταξύ ἐκείνων ποὺ βαδίζουν ἀναντίαις ὁδοῦς; Εἶναι ὄ-
ντως "πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος" ἡ ὁδὸς τὴν ὁποῖαν βαδίζουν. Καὶ ἂν μὴ
συγκρατήσουν ἑαυτοὺς εἰς τὸν ὀλισθηρὸν ὁρὸμον των, διὰ νὰ πάρουν
κάτι ἀπὸ τὴν ἀσκητικὴν σου ζωὴν, θὰ χάσουν ἐντελῶς τὴν ψυχὴν των.

Σὺ δὲ εἰσέρχεσαι εἰς τὴν ζωὴν διὰ τῆς "στενῆς καὶ τεθλιμμέ-
νης πύλης" καὶ ὁδοῦ. Ἀδύνατον δὲ νὰ διέλθῃ τις διὰ τῆς "στενῆς &
τεθλιμμένης πύλης" καὶ ὁδοῦ, ἂν δὲν ἀπορρίψῃ τὸν ὄγκον τῆς δόξης,
τὰς ἐκλύτους ἡδονὰς, τὸν φόρτον τῶν χρημάτων & τῶν κτημάτων.

Ἀλλὰ μὴ θεωρήσης χωρὶς λύπην αὐτήν, ποὺ ἀκούεις, ὡς πλατεῖαν
ὁδὸν τοῦ βίου. Διότι εἶναι πλήρης ἀπὸ μεγάλας συμφορὰς. Τὴν ὀνομά-
ζει πλατεῖαν, ὁ Κύριος, καὶ εὐρύχωρον, "ὅτι πολλοὶ εἰσιν οἱ διερχό-
μενοι δι' αὐτῆς". Καὶ ἕκαστος ἀπὸ αὐτοῦ φέρει μαζί του ὀλόκληρον
συρφετὸν ὑλικῶν πραγμάτων. Ἡ ἰδικὴ σου ὁδὸς, παρθένε, εἶναι βεβαί-
ως στενὴ. Διότι δύο διερχομένοις μαζί δὲν χωρεῖ.

Αὐτὰς τὰς ἀληθείας, ὡς φαίνεται, διέγνωσαν πολλοὶ ἔγγαμοι, αἱ
ὁποῖαι, μετὰ τὴν χηρείαν των, ζωλώσασαι τὴν ὑπερκόσμιον πολιτείαν
σου, ἠρνήθησαν τὸν κόσμον καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἀκολουθήσουν τὴν ὁ-

δόν σου,διά νά λάβουν καί αὐταί τόν ἴδιον στέφανον μέ σε.Αὐτάς δέ τάς χήρας,ὁ Παῦλος,παραγγέλει νά τιμοῦν,ἐπειδή προσκαρτεροῦν εἰς τάς δεήσεις καί τάς προσευχάς μέ ὀλοψυχον ἀφιέρωσιν εἰς τόν Θεόν.

Ἐάν δέ συνυπάρχει εἰς τήν Μοναχικήν ζωήν κάτι τό κοπιῶδες,ἀλλ'αὐτό γίνεται αἷτιον μισθαποδοσίας,παρέχει τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καί προξενεῖ τήν αἰώνιον σωτηρίαν.Τοῦ κόσμου ὅμως καί τά εὐχάριστα καί τά λυπηρὰ εἶναι ἐξ Ἰσου θανατηφόρα.Διδότι λέγει ὁ Παῦλος,ὅτι "ἡ κατά κόσμον λύπη θάνατον κατεργάζεται",ἡ δέ κατά Θεόν, γεννᾷ μετάνοιαν,ὀδηγοῦσαν εἰς ἀναφαίρετον σωτηρίαν.

Διά τοῦτο καί ὁ Κύριος,μακαρίζει τά ἐναντία τῶν θεωρουμένων ὑπό τοῦ κόσμου καλῶν,λέγων·"μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι,ὅτι αὐτῶν ἐστίν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν".Διατί μδλις εἶπε,μακάριοι οἱ πτωχοί,προσέθεσε,τῷ πνεύματι;Διά νά δελεῖ,ὅτι μακαρίζει τήν μετριοφροσύνην τῆς ψυχῆς καί ὅτι αὐτήν ἀγαπᾷ.Διατί δέ δέν εἶπε,μακάριοι οἱ πτωχοί τό πνεῦμα-ἀφοῦ καί ἔτσι ἐδηλοῦτο ἡ μετριοφροσύνη-ἀλλά, "μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι";Διά νά μάς διδάξῃ,ὅτι καί ἡ πτωχεία ἐν σώματι εἶναι μακαριστή καί πρόξενος τῆς οὐρανοῦ βασιλείας,ὑπό τήν προϋπόθεσιν ὅμως,ὅτι τήν πτωχείαν τοῦ σώματος ἀσκεῖ κανεῖς διά τήν ταπεινώσιν τῆς ψυχῆς,μέ τήν ταπεινώσιν νά εἶναι ἡνωμένη καί ἀπό τήν ταπεινώσιν νά προέρχεται.

Ὁ Κύριος ἐμακάρισε τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι,διά ν'ἀποδελεῖ,κατά τρόπον σαφῆ,ποια εἶναι ἡ αἰτία,ὡσαν ρίζα,τῆς φανερᾶς πτωχείας τῶν ἀγίων,δηλαδή τό ταπεινόν πνεῦμα τῶν.Αὐτό τό πνεῦμα τῶν ἀγίων,ἀφοῦ ἐνεκολπώθη τήν χάριν τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος,ἐκτοτε ἀναβλύζει ἀφ'ἑαυτοῦ ἀφθονα ὕδατα πνευματικῆς πτωχείας,τά ὅποια ποτίζουν "ἅπαν τό πρόσωπον τῆς γῆς",δηλαδή τόν ἕξω ἄνθρωπον,τόν ὁποῖον μεταβάλλουν εἰς παράδεισον ἀρετῶν. Ἡ πτωχεία αὐτή εἶναι μακαριστή παρά τῷ Θεῷ. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέγει,ὅτι ὁ Κύριος

ἔδωκεν ἐπὶ τῆς γῆς λόγον συντετημημένον",

δηλαδή ἀπεκάλυψε τήν αἰτίαν τῆς ἐκούστου

καί πολυμορφου πτωχείας.Καί μέ τόν

μακαρισμόν,τῶν πτωχῶν τῷ πνεύ

ματι,διά βραχυλογίας ἐ-

δίδαξε & συμπεριέλα

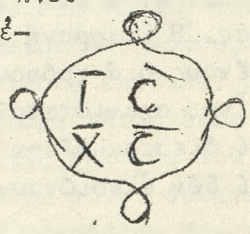
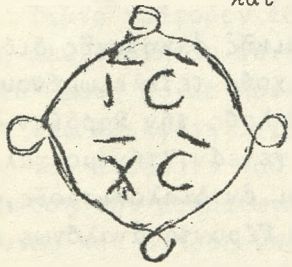
βε τό αἷτιον,ἐκ

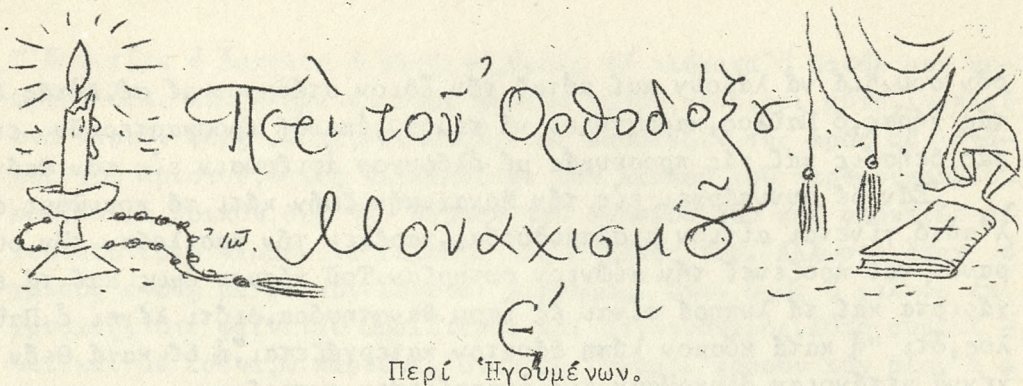
τοῦ ὁποῖου

γεννᾷ-

ται,

ἀλλά τήν διεκρίνε καί ἀπό τάς νοθεύσεις.Μονάζων Ο.

Περί Ἡγουμένων.

Εἰς τὸ ὑπ' ὄψει Συνέδριον ἐτονίσθη ἡ ἰδιαίτουσα θέσις τοῦ ἡγουμένου εἰς τὰς ὀργανωμένας μοναστικάς ἀδελφότητας. Τὸ δὲ μειωμένον κῦρος τοῦ ἡγουμένου ἐθεωρήθη ὡς ἓν σοβαρώτατον αἴτιον τῆς κατὰπτώσεως τοῦ Μοναχισμοῦ. Διό καὶ ἐπροτάθη ὅπως ἀναστηλωθῇ τὸ καταπεσόν γόητρὸν του, διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς ἰσοβιότητος αὐτοῦ, τῆς αὐθεντίας του, συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχαίαν μοναστικὴν παράδοσιν.

Ἀναμφιβόλως ἡ θέσις τοῦ ἡγουμένου ἐν τῇ Μοναστικῇ ἀδελφότητι εἶναι ἐξέδῃς ὑπεροχική. Ἀλλὰ δὲν φρονοῦμεν, ὅτι ἀρκεῖ ἡ ἰδιότης τοῦ ἡγουμένου, τοῦ ἀββᾶ, διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ὑπὸ τῶν Πατέρων ὑπογραμμισθεῖσα ἱερότης του καὶ τὸ πνευματικὸν κῦρος του. Χρειαάζεται, χωρὶς ἀμφιβολίαν, ἡ προσωπικὴ ὡς πνευματικοῦ ἀναγνώρισις, ἡ ἀγιότης, ἡ ὑποδειγματικὴ ζωὴ, ἡ συγκέντρωσις ἐν τῷ προσώπῳ του τῶν ὅσων Πατερικῶν στοιχείων συγκροτοῦν τὴν εἰκόνα τοῦ Γέροντος, οὔτινος ἡ φωνὴ εἶναι Θεοῦ φωνὴ καὶ ἡ θέσις του "εἰς τόπον Χριστοῦ".

Γράφομεν, ὅτι χρειάζεται καὶ ἡ προσωπικὴ ἀγιότης, διότι καὶ χωρὶς αὐτὴν δύναται ὁ σκοπὸς τοῦ ὑποτασσομένου νὰ ἐπιτευχθῇ. Διότι ἡ ὑπακοὴ δύναται νὰ ἐνεργῆται καὶ εἰς Γέροντα μὴ πνευματικόν, ἐφ' ὅσον τὸ τελικῶς ζητούμενον εἶναι ὑποκειμενικόν, δηλαδή ἡ ἐκκοπή τοῦ ἰδίου θελήματος, ἡ ἀπιστία ἐπὶ τῆς οἰκείας φρονήσεως, ἡ ἄρνησις τῆς ἡμετέρας λογικῆς, ἡ πίστις εἰς τὸν Γέροντα, ὡς δι' αὐτοῦ ὁμιλοῦντος, καὶ δι' αὐτοῦ ἐνεργοῦντος αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ὑπακοὴ ἐξικνεῖται ἔως τοῦ ἐμφανῶς παραλόγου.

Καὶ αὐτὰ μὲν εἶναι ἐκφραστικά τῆς Πατερικῆς ἀσκητικῆς διδασκαλίας. Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ὅμως προϋποθέτει Μοναχοὺς τετελειωμένους, ἡσκημένους διὰ χρόνου πολλοῦ ἐν τῇ ὑπακοῇ ἢ ἀπλῶς τὴν καρδίαν—ὄπερ εἶναι σπανιώτατον εἶδος εἰς τὴν παροῦσαν γενεάν, "τὴν μοιχαλίδα καὶ διεστραμμένην"—οἵτινες δὲν διακρίνονται ἐν διαλογισμοῖς, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀλλοιώνουν τὴν πίστιν τῶν ἐπὶ τὸν Γέροντα ἀναλόγως μὲ

τήν ἐν ἀρετῇ ποιότητά του.

Προκειμένου ὁμως περί τῶν πολλῶν,περί τῆς συντριπτικῆς πλειονότητος,ἰδίᾳ δέ περί τῶν συγχρόνων νέων,ἀπαιτεῖται ἡ ἀρετῇ,ἡ ἀγιότης καί ἡ πνευματικῆ πεῖρα τοῦ Γέροντος,ώστε νά ἐμπνέη σεβασμόν καί πίστιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὑποτασσομένων καί νά πεῖθῃ δι' ἔργων ὅτι εἶναι Πατήρ,δεξιός κυβερνήτης,στοργικός ποιμήν,ἔμπειρος ἰατρός τῶν νοσοῦντων,δυναμένος "περῶσαι ψυχὰς".Οὕτως αὐτομάτως ἀναστηλοῦται τὸ παραδοσιακόν μοναστικόν κῦρος τοῦ ἡγουμένου. Ἀποβντων τῶν ἤδη μνημονευθέντων προσδντων,ποῖον νόημα ἔχει ἡ κατὰ παραγγελίαν ἀποκατάστασις τοῦ ἀπολεσθέντος κύρους τοῦ ἡγουμένου;Μὴ λησμονῶμεν δέ τὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ:"...καί τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολοθεῖ,ὅτι οἶδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ",ὡς καί τὸ τοῦ "Ἄσματος τῶν Ἄσμάτων":"...Μὴ ἐγείρετε μηδὲ ἐξεγείρετε τὴν ἀγάπην ἕως οὗ εὐδοκῆσῃ

Διὰ νά προκῶφῃ πνευματικῶς μία ἀδελφότης Μοναστικῆ χρειάζεται ἀπαραιτήτως ὁ πεφωτισμένος καί ἅγιος ἡγούμενος,ὅστις γνωρίζει διὰ πράξεως τὸ εὐμήχανον τῆς θεραπείας τῶν κατηγορημένων παθῶν καί νά ἔχῃ ἀνέλθῃ ὅλην τὴν νοσητὴν κλίμακα τῶν ἀρετῶν. Ὅποτε,χωρίς ἄλλο,θὰ καταστήσῃ τὸ μικρὸν ποιμνιὸν του κοινωσίαν ἀγίων & θεοειδῶν Μοναχῶν.Αὐτὸ συνέβη μέ τοὺς μεγάλους Κοινοβιάρχας,οἵτινες ἀνέδειξαν πλῆθος ἀγίων καί τὰς ἀδελφότητας πρότυπα Μοναστικῶν Κέντρων. Ἀλλὰ βλέπομεν τοὺς ἀγίους αὐτοὺς Κοινοβιάρχας νά ἀσκοῦνται προηγουμένως ἐπὶ ἔτη πολλὰ καί νά μὴ ἀναλαμβάνουν ἡγουμένην εἰμὴ κατόπιν θείας ἀποκαλύψεως.

Αἱ συνθῆκαι,βεβαίως,σήμερον ἥλλαξαν.Καί τοιοῦτοι ἡγούμενοι ἀναμφιβόλως σπανίζουσ,παρ' ὅτι οὐδέποτε εἶχαμεν ἀνάγκην αὐτῶν ὅπως τώρα. Ἡ σύστασις τοῦ Κυρίου,ὅπως προσευχηθῶμεν εἰς τὸν Κύριον,ἵνα ἀναδείξῃ ἐργάτας διὰ τὸν ἀμπελῶνα,ἰσχύει δι' ὅλας τὰς ἐποχὰς & δι' ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἐργατῶν.Μέχρι τότε,πού τὸ θεῖον ἔλεος θὰ ἀναδείξῃ τοιοῦτους,ἄς ἀρκοῦμεθα εἰς εὐλαβεῖς καί δοκίμους ἱερομονάχους καί ἐν ἀνάγκῃ Μοναχοὺς,ἀγανγνωριζομένους καί ἐκλεγομένους ὑπὸ τῶν ἀδελφοτήτων.Καί τοῦτο προάγει τὸν Μοναχισμόν.

Ταῦτα γράφομεν ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπικρατούσης ἀταξίας καί τῆς ὀλως ἀψυχολογήτου συνηθείας,καθ' ἣν οἱ ἡγούμενοι εἰς τὰ ἔξω τοῦ Ἄγλου Ὄρους Μοναστήρια,διορίζονται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου,ἐρήμην τῆς Ἀδελφότητος.Καί ἐάν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπιθυμεῖ ἀληθῶς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ Μοναχικοῦ βίου,ὀφείλει ἀπαραιτήτως ὅπως ἐφαρμόσῃ τὴν μακραίωνα καί παραδοσιακὴν τάξιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Γέροντος καί Πατρός ὑπὸ μόνης τῆς ἀδελφότητος.Οὕτω μόνον δύναται ἔν Μοναστήριον νά λειτουργήσῃ εἰς τὰ πλαίσια τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχ

14 σμοῦ. Ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ἐν Μοναχικῇ ἐκδοχῇ πίστις εἰς τὸ πρόσωπον & τὴν, ὡς ἀββᾶ, ἰδιότητα, ἀποτελοῦν βασικὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν Μοναχῶν. Καὶ ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ πίστις δὲν ἐπιβάλλονται ἔξωθεν, γεννῶνται. "Ἄν δὲ ληφθῆ ὑπ' ὄφει τὸ γεγονὸς τῆς ὑπεροχῆς, πολ- λάκις, εἰς μόρφωσιν καὶ διανοητικὴν καλλιέργειαν τῶν προσερχομένων πρὸς μονασμὸν νέων ἔναντι τῶν ἡγουμένων, δύναται νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸ, ὅτι ὁ ἡγούμενος καλεῖται οὕτω εἰς ἀληθῆ θηριομαχίαν, πρὸς καθυπό- ταξιν τῶν ἠύξημένων ψυχικῶν παθῶν τῆς οἴησης, τῆς ἐπάρσεως καὶ κυ- ρίως τοῦ φυσικοῦ διανοητισμοῦ. Ὅποτε ποῖα τέχνη ποιμαντικὴ χρειάζε- ται, ποῖα πνευματικὰ χαρίσματα διὰ τὴν θεραπείαν τῆς νοσοῦσης ψυ- χῆς, δι' ἐμμέσεως τῶν δηλητηρίων τοῦ ὄφους:..

Μορφαὶ Μοναχικοῦ βίου.

Ἐὰν θελήσῃ τις νὰ ἐξετάσῃ προσεκτικῶς τὰ πνέοντα πνευματι- κά ρεύματα μέσα εἰς τοὺς κύκλους τῶν πιστῶν, θὰ διαπιστώσῃ ἀντιθέ- σεις καὶ προτιμήσεις ἄλλων πρὸς τὸν μοναστικὸν ἡσυχασμὸν καὶ ἄλ- λων πρὸς μίαν ἐγκοσμίαν δραστηριότητα. Οὐδεὶς φθόνος. Αἱ ἐκατέρωθεν ἀπόψεις μαρτυροῦν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ποικιλίαν ἀντι- κειμένων, πρὸς τὰ ὁποῖα κενῶνουν αἱ καρδίαι τῶν ἐρώτων των τὸ ἰδι- ᾶζον περιεχόμενον. "Ἄλλος δρᾷσιν ὑπὲρ τοῦ πλησίον καὶ ἄλλος ἡσυχά- σμḄν ὑπὲρ τοῦ πλησίον. Κατὰ βάθος καὶ θεωρητικῶς ἀμφοτέρα τὰ μεγά- λα αὐτὰ ρεύματα καὶ συναντῶνται καὶ συνυπάρχουν. Εἰς τὴν πρᾶξιν ὁ- μως δημιουργεῖται μία διαφοροποίησις, τὴν ὁποῖαν προσδιορίζει ἡ ἰ- διοσυστάσια ἐκάστου.

Εἰς τὸ Συνέδριον τῶν μοναστικῶν παραγόντων, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἐ- θίγει καὶ τὸ θέμα τοῦτο. Αἱ διατυπωθεῖσαι ἐκεῖ σκέψεις πρέπει νὰ ἐ- κτιμηθοῦν ὡς πολὺ ἐνδιαφέρουσαι. Συνήθως οἱ ἄνθρωποι ἐκφέρουν γνώ- μας διὰ θέματα, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι ἀμέτοχοι γνώσεως. Ἐν προκειμένῳ ὅμως, οἱ διατυπώσαντες γνώμας ἦσαν Μοναχοί. Αἱ γνώμαι, ἐπομένως, προ- ἤρχοντο ἐκ προσωπικῆς πείρας. Αἱ διαφοραί, αἵτινες προέκυψαν, ἀντὶ ἀ- πολύτου συμφωνίας, μιᾶς CONSENSUS, ὀφείλονται εἰς τὸ διάφορον ποσὸν πείρας καὶ πνευματικῆς γνώσεως, εἰς τὰς ἰδιοτύπους ἐμφύτους κλίσεις ἐκάστου, εἰς τὰ "χαρίσματα".

Τὸ ἅγιον Πνεῦμα "πάντα χορηγεῖ". Αἱ χορηγαὶ του ὅμως οὐδέ- ποτε αἴρουν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ προσώπου, τὰς ἐγγενεῖς ἀγαθὰς ροπὰς, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσι τὸ σύνολον τῶν ἐμπειριῶν κατ' ἐκείνην τὴν στι- γμὴν, πού διατυποῦνται. Ἄλλὰ δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὰς προτιμήσεις τῶν τιμηθέντων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μὲ ἐλευθερίαν χριστιανῶν; Βεβαίως, ἐφ' ὅ- σον δὲν πληροῦνται αἱ προϋποθέσεις τῆς περὶ Μοναχισμοῦ διδασκαλί-

ας τῶν ἁγίων Πατέρων. Ὑπάρχουν διάφοροι ὁδοὶ Μοναχικοῦ βίου, πλεί 15
ονες δέ, ἐν τῷ εὐρυτάτῳ χώρῳ τῆς εὐρυτέρας τοῦ οὐρανοῦ Ὁρθοδόξου,
ἀσκητικῆς καὶ μοναστικῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλὰ δι' ὅλας αὐτάς τὰς ὁδοὺς
δέον νὰ ἐφαρμόζεται ὁ χρυσοῦς κανὼν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεο-
λόγου: "Τὸ καλὸν οὐκ ἔστι καλὸν ἂν μὴ καλῶς γένηται".

Βασικὸς σκοπὸς τοῦ Μοναχικοῦ βίου εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς,
ὡς ἀποφαίνονται οἱ ἅγιοι Πατέρες. Ἄλλ' ὁ Μοναχισμὸς ἔχει δημιουρ-
γήσει μίαν μακρὰν Παράδοσιν. Παράδοσις ἐν προκειμένῳ εἶναι ἐνιαία
, συνεχιζομένη, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι πεῖρα, διήκουσα ἐν ἐνδοτητι εἰς τὴν
ἱστορίαν τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ. Καὶ ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ Πατερικὴ Πα-
ράδοσις κατευθύνει τὴν σκέψιν, περιορίζει τὰς ἀώρους προσωπικὰς ἔ-
λξεις, καθορίζει τὰς προϋποθέσεις πνευματικῆς ζωῆς, ἐπαναφέρει ἀπὸ
παρεκκλίσεις, δακτυλοδεικτεῖ συνεχῶς τὸν τελικὸν σκοπὸν, μὲ ἓνα δέ
λόγον, καταδεικνύει τὴν ἀλήθειαν, τοὺς τρόπους κατακτήσεώς της καὶ
τῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ Θεοῦ.

Συμβαίνει ὅμως καὶ τὸ ἐξῆς λίαν ἐκτεταμένον φαινόμενον. Ἡ ἀλή-
θεια, ἐνῶ εἶναι μία, ἐνιαία, ἀμερῆς, ὁμοιάζει μὲ πολύχρωμον ἴριδα, ἔ-
καστος τῆς ὁποίας, ἀναλόγως μὲ τὸν ὑποκειμενικὸν παράγοντα, συλλα-
μβάνει καὶ τὰ χρώματα. Ὁ εἶς τοῦτο, ἕτερος ἄλλο καὶ ἄλλος πλείονα
τοῦ ἐνός. Αὐτὴ ἡ ἀναλογία ὑπάρχει καὶ εἰς τὸν Μοναχισμὸν, ὡς εἶναι
ἐπόμενον, οὕτω δέ ἔχομεν τὰς διαφόρους προτιμήσεις. Καὶ ἂν μὲν γνω-
ρίζωμεν, ὅτι αἱ προσωπικαὶ μας ἀποκλίσεις δὲν ἐκφράζουν καθολικὸ-
τητα, ἀλλ' εἶναι ἀπλῶς μερικαὶ, φυσικὸν εἶναι νὰ μὴ ἀξιούμεν ὅπως ἐ-
πιβληθῶν ὡς κανῶν. Ὅταν ὅμως, ἀγνοοῦντες γενικὰς ἀρχὰς, συγχέωμεν
εἰς τὸν νοῦν μας τὸ μερικὸν προσωπικὸν μὲ τὸ καθολικὸν φρόνημα, ὃ
περ χαρακτηρίζει τὴν Ἐκκλησίαν, —ἐντός τῆς ὁποίας περιλαμβάνονται
ὅλα τὰ μερικὰ— τότε φιλονεικῶμεν, ὅπως ἀκολουθήσουν ὅλοι τὰς προτι-
μήσεις μας. Καὶ τὸ φαινόμενον αὐτὸ, ὡς παρακολούθημα τῶν ἀνθρωπι-
νων ἀδυναμιῶν, παρετηρήθη καὶ εἰς τὸ Συνέδριον. Ἄλλ' ἅς ἴδωμεν πλη-
σιέστερα τὸ πρόβλημα τοῦτο.

Ἀναχωρητισμὸς — Κοινωνικὴ δρᾶσις.

Οὐχὶ ἄνευ σοβαροῦ λόγου ἀνεφέραμεν, τί εἶναι ἡ πνευματικὴ Μο-
ναστικὴ Παράδοσις καὶ ὅτι ὀφείλομεν νὰ θυσιάζωμεν τὰς ἀνωρίμους,
ἢ νεανικὰς τῆς ρωμαντικῆς ἡλικίας ἐπιθυμίας ἐνώπιον τῆς αὐθεντι-
ας τῆς Παραδόσεως. Εὐθύς ἀμέσως δέ, πρέπει νὰ ἀποσαφήσωμεν ὅτι, ἐξε-
τάζοντες τὸ θέμα τῶν μορφῶν τοῦ πνευματικοῦ βίου, ἐννοοῦμεν τοῦτο
μόνον ἐντός τοῦ χώρου τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ. Καὶ ὁ Μοναχισμὸς,
ἀνεξαρτήτως ἐποχῆς, καθώρισεν ὀρισμένας μορφὰς βιώσεως καὶ ἡθους.

Εἰς τὴν συζήτησιν, ἣτις ἔλαβε χώραν μεταξὺ τῶν συνέδρων, περὶ

16 τοῦ ζητήματος τούτου, ὁ Μακαριώτατος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος, διὰ νὰ ἐξισοροπήσῃ τὰς διατυπωθεῖσας ἀπόψεις, ἄλλων ὑπὲρ τοῦ ἠσυχασμοῦ, ἐτέρων ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς δραστηριότητος, ἄλλων ὑπὲρ τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως καὶ τινων κατὰ πάσης ἕξω τοῦ Μοναστηρίου ἀναμίξεως τῶν Μοναχῶν, εἶπεν ὅτι, "ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ βασικώτερο πρᾶγμα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι τὸ πῶς νὰ εὐαρεστήσωμεν ἀπὸ ἀγάπην εἰς τὸν Θεόν. Ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι διὰ νὰ εὐαρεστήσῃ κανεὶς εἰς τὸν Κύριον καὶ μάλιστα ὑπὸ δύο προϋποθέσεις: καὶ ὡς ἐποχικόν δεόν, ὡς πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄτομα."

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακαριώτατος, ἐτόνισεν, ὅτι "ὁ Κύριος, δέν κῶβει ἓνα ἀχνάρι, εἰς τὸ ὁποῖον προσπαθεῖ νὰ ὑπαγάγῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Μᾶς ἔχει δώσει καὶ ἐλευθερίαν, ἀλλὰ καὶ διάφορα εἰς ἓνα ἕκαστον τάλαντα. Εἰς ἄλλον πέντε, εἰς ἄλλον δύο, εἰς ἄλλον ἓνα. Καὶ ἐκ τῆς Παραβολῆς τῶν τάλαντων καταφαίνεται, ὅτι ὁ Κύριος ἤλεγξε τοὺς ὀφειλέτας ἐνώπιόν του, ὄχι διὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἤξιοποίησαν αὐτὰ τὰ τάλαντα, ἀλλὰ τὸ ἔαν τὰ ἤξιοποίησαν."

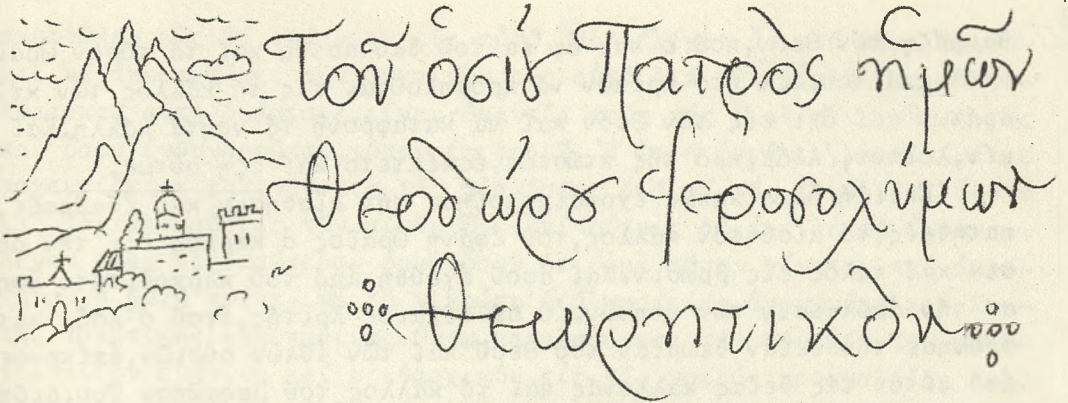
Καὶ ὑπεγράμμισεν, ὅτι "κάθε ἐποχὴ ἔχει τὸ ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν της. Εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν, ὑπῆρξε τὸ μαρτύριον. Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων Πατέρων, τὸ κήρυγμα. Ἐχει κάθε ἐποχὴ τι τὸ ἰδιάζον, ὄχι ὅμως καὶ τὸ ἀποκλειστικόν. Καὶ ἀπὸ τὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας βλέπομεν, ὅτι ἄγιοι δέν θεωροῦνται μόνον οἱ Μάρτυρες ἢ οἱ Πατέρες ἢ οἱ Ὅσιοι, ἀλλὰ καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ. Κατὰ συνέπειαν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀκολουθητέαν μορφήν τοῦ Μοναχισμοῦ, δέν εἶναι δυνατόν

νὰ ἐπικρατήσῃ διάφορον πνεῦμα, ἀλλὰ πνεῦμα εὐρύτητος, ὥστε νὰ υἱοθετηθοῦν καὶ αἱ δύο ἀποδεκταὶ βασικαὶ αὐτοῦ μορφαί, ἦτοι,

ὁ ἠσυχαστικός-ἀναχωρητικὸς καὶ ὁ κοινω-νικὸς.

"(συνεχίζεται) θ.μ.δ.

"Αλλωστε καὶ τὸ νὰ δυνάμεθα νὰ πράξωμεν τὸ ἀγαθόν, τοῦ Θεοῦ εἶναι δῶρημα. Ποῖος, λοιπόν, ὁ προκειμένος ἀγών; Ἰδοῦ. Ἡ λογικὴ ψυχὴ συνεξεύχθη μὲ ζωῶδες σῶμα, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ὑπαρξίν ἀπὸ τὴν γῆν καὶ στρέφεται πρὸς τὴν γῆν. Τόσον δὲ ἀδιάρρηκτος εἶναι ἡ ἔνωσις των, ὡσάν νὰ εἶναι ἓν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα, ἂν καὶ ἐναντιώτατα μεταξὺ των. Βεβαίως, δὲν γίνεται σύγχυσις τῶν δύο μερῶν, ἀλλ' ἀποτελεῖται μία ὑπόστασις, ἐκ τῶν δύο τούτων στοιχείων, μὲ δύο τελείας φύσεις. Οὕτω, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος, εἶναι διφυῆς καὶ μεικτὸν ζῶον καὶ ἐκάστη φύσις, τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, ἐνεργεῖ ἀναλόγως. Καὶ τὸ μὲν σῶμα ἐπιθυμεῖ τὰ σωματικὰ ὡς ὅμοια. Ὁ ἔρως αὐτός των ὄντων εἶναι φυσικός. Ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ ἔλξιν τῶν ὁμοίων καὶ τὴν ἀπόλαυσιν, διὰ τῆς αἰσθήσεως, φαίνεται ὅτι βοηθεῖται ἡ ὑπαρξίς των.

Τὸ σῶμα, ὡς παχυλὸν καὶ βαρὺ, ἐπιθυμεῖ τὴν ἄνεσιν. Οὕτω δὲ εἰς τὴν ζωώδη φύσιν πάντα τὰ αἰσθητὰ εἶναι ἐράσματα. Ἀντιθέτως εἰς τὴν λογικὴν ψυχὴν, καθὸ νοεράν οὐσίαν, φυσικὰ καὶ ἀγαπητὰ εἶναι ὅλα τὰ νοητὰ, τὰ ὁποῖα ἀπολαμβάνει διὰ τῆς νοήσεως. Πρὶν ἀπ' ὅλα ὅμως, ὁ ἔρως πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι ἐκ φύσεως ἐρριζωμένος εἰς τὴν ψυχὴν. Καὶ ἐνῷ ἡ ψυχὴ θέλει νὰ ἀπολαμβάνει τοῦ θεοῦ κάλλους καὶ τῶν νοητῶν, δὲν δύναται ὅμως νὰ τὸ ἐπιτύχη χωρὶς πολλὰς δυσκολίας.

Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὁ Ἀδάμ, ἤμποροῦσε χωρὶς ἐμπόδια νὰ ἀπολάβῃ, διὰ μὲν τῆς αἰσθήσεως, τὰ αἰσθητὰ, διὰ δὲ τοῦ νοῦ τὰ νοητὰ. Εἶχε δὲ ἐντολὴν νὰ ἐνασχολεῖται ὄχι εἰς τὰ κατώτερα, ἀλλ' εἰς τὰ ἀνώτερα. Διότι εἶχε τὴν δυνατοτητα, μὲ ἐλεύθερον καὶ ἀδούλωτον φρόνημα, νὰ μετέχει διὰ μὲν τῆς αἰσθήσεως τῶν αἰσθητῶν, διὰ δὲ τοῦ καθαρῶς νοῦ τῶν νοητῶν. Δὲν λέγω, ὅτι ὁ Ἀδάμ δὲν ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιοῖ τὴν αἰσθησιν. Διότι δὲν τοῦ ἐδόθη ματαίως τὸ σῶμα. Μόνον ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ κατατρυφεῖ δουλικῶς τῶν αἰσθητῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς καλλονῆς αὐτῶν νὰ ἀνάγεται εἰς τὸν δημιουργόν. Καί, ἐντεῦθεν, ἐν μακαριότητι νὰ

θαυμάζη τόν Θεόν, πού εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ θαυμαστός καί τά τόσον ὠραῖα κτίσματα του. Δέν ἦτο πρόπον νά προσηλοῦται εἰς τό κάλλος τῶν κτισμάτων καί ὄχι εἰς τόν Θεόν καί νά καταφρονῇ τά νοητά κάλλη. Καί ὁ μὲν, λοιπόν, Ἀδάμ, πρὸ τῆς πτώσεως, ἐσκέπτετο καί ἔζη οὕτως.

Ἐπειδὴ ὁμως κακῶς ἐχρησιμοποίησε τὴν αἴσθησιν καί ἐθαύμαζε, ἀπατηθεὶς, τό αἰσθητὸν κάλλος, τοῦ ἐφάνη ὠραῖος ὁ καρπὸς εἰς τὴν ὄρασιν καί καλὸς εἰς βρῶσιν. Καί ἀφοῦ ἐγεύθη ἀπὸ τοῦ καρποῦ, τότε ἄφησε τὴν ἀπόλαυσιν τῶν νοητῶν. Ὁ δὲ δίκαιος Κριτῆς, ἀφοῦ ὁ Ἀδάμ κατεφρόνησε τὴν θεῖαν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ καί τῶν ἀϋλων οὐσιῶν, ἀπέκρυψεν ἀπὸ αὐτόν τὰς θείας καλλονάς καί τό κάλλος τοῦ Προσώπου Του. Διότι δέν πρέπει νά δίδονται τὰ ἅγια εἰς τοὺς βεβήλους. Ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἠράσθη, ἐκεῖνα ἄφησεν εἰς ἀπόλαυσίν του. Μὰ ζῆ δηλαδή μὲ τὴν αἴσθησιν καί μόλις ὁ νοῦς νά διατηρῇ ἐλάχιστα ἴχνη τῶν θεῶν. Ἐντεῦθεν καί ὁ πρὸς τὰ γῆϊνα ἀγών κατέστη βαρύτερος. Καί τοῦτο, διότι δέν δύναμεθα ἐλεῦθερα νά ἀπολαμβάνωμεν τῶν νοητῶν ὅπως μετέχομεν τῶν αἰσθητῶν διὰ τῆς αἰσθήσεως, ὡς ἤδη ἐλέχθη, παρ' ὅτι διὰ τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος ἐνισχυόμεθα, καθαιρόμενοι καί ὑψούμενοι.

Πλὴν, ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς ἡμᾶς, πρέπει νά ἐνασχολούμεθα μόνον μὲ τὰ νοητά καί ὄχι μὲ τὰ αἰσθητά. Καί ἐκεῖνα νά θαυμάζωμεν μόνον καί νά ἐπιθυμῶμεν. Ἀπὸ τὰ αἰσθητά κανένα νά μὴ θαυμάζωμεν, καθ' ἑαυτὸ, οὔτε νά τὸ ἀπολαμβάνωμεν. Διότι τὰ αἰσθητά οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχουν ἐν σχέσει πρὸς τὰ νοητά. Ὅσον ἡ οὐσία τῆς οὐσίας διαφέρει, τόσον τό κάλλος τοῦ κάλλους εἶναι θαυμασιώτερον. Καί δέν εἶναι τρέλλα τό νά προτιμῶμεν τοῦ καλλιτέρου τό χειρότερον καί τοῦ τιμιωτέρου τό ἀτιμότερον; Καί ταῦτα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ νοητά & αἰσθητά.

Τί δὲ νά εἴπωμεν περὶ τοῦ ὑπεράνω ὅλων αὐτῶν Θεοῦ, ἀφοῦ ἐξεθέσαμεν καί αὐτὴν τὴν ἄμορφον καί ἀκαλλῆ ὕλην; Αὐτὸς, λοιπόν, εἶναι ὁ ἀγών, τό νά προσέχωμεν εἰς ἑαυτοὺς μὲ πολλὴν ἀκρίβειαν, ὅπως πάντοτε ἀπολαμβάνωμεν τῶν νοητῶν, πρὸς αὐτὰ νά ἀνυψῶμεν καί νοῦν & ἐπιθυμίαν, ἀποφεύγοντες τὴν ἀπόλαυσιν τῶν αἰσθητῶν. Διότι ὑπάρχει κίνδυνος νά στραφῶμεν, διὰ τῆς αἰσθήσεως, πρὸς τὰ αἰσθητά καί αὐτὰ νά θαυμάζωμεν ἀντὶ τῶν νοητῶν. Μόνον δι' ἓνα λόγον ἠμποροῦμεν νά χρῆσιμοποιοῦμεν τὴν αἴσθησιν. Ὅπως ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῆς κτίσεως κατανοῶμεν τὸν κτίστην. Καί οὕτω βλέποντες εἰς τὰ κτίσματα αὐτόν τὸν κτίστην, ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ γαλήνια ὕδατα τὸν ἥλιον, ἐννοῶμεν τὴν σοφίαν καί ἀγαθότητά του. Διότι τὰ κτίσματα εἶναι εἰκόνες τοῦ Θεοῦ, ὅσον εἶναι εἰς αὐτὰ δυνατόν νά τὸν ἀπεικονίσουν.

Τὸ κατώρθωμα, λοιπόν, εἶναι τοῦτο, πού εἴπομεν. Πρέπει ὁμως νά

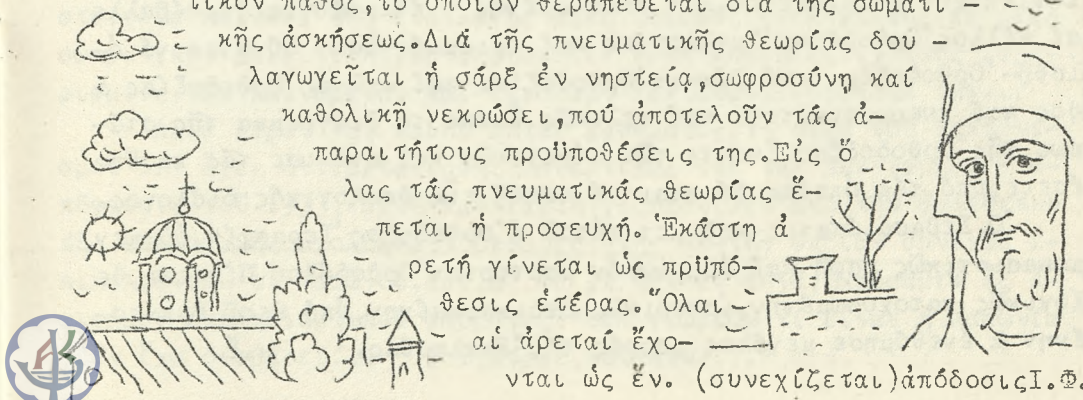

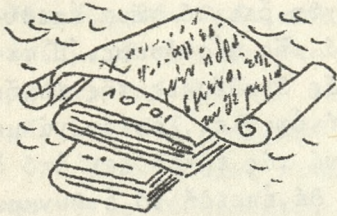
σκεφθῶμεν πῶς θί φθάσωμεν εἰς αὐτό. Ἦδη ἐλέχθη ὅτι τὸ σῶμα ἐπιθυ- 19
 μεῖ νὰ ἀπολαμβάνει τῶν συγγενῶν εἰς αὐτό διὰ τῆς αἰσθήσεως. Ἡ φι-
 λδορικός αὐτῆ διάθεσις, εἶναι ἐναντία πρὸς τὰς διαθέσεις τῆς ψυχῆς
 καὶ ὅσον ἐνδυναμοῦται, τόσον ἐπιθυμεῖ. Ἡ ψυχὴ ὀφείλει, λοιπόν, νὰ με-
 ταχειρίζεται χαλινόν εἰς τὰς αἰσθήσεις, διὰ νὰ τὰς ἐμποδίζει ἀπὸ ὅ-
 λας τὰς ἀπολαύσεις τῶν αἰσθητῶν. Ἐπιτόυτοις δέ, ἐπειδὴ τὸ ἐνδυναμω-
 μένον σῶμα περισσότερο ὄρμᾳ, ὅσογ δέ ὄρμᾳ τόσον γίνεται καὶ ἀκρά-
 τητον, ἡ ψυχὴ πρέπει νὰ τὸ νεκρώσῃ διὰ νηστείας, ἀγρυπνίας καὶ λοι-
 πῆς ἀσκητικῆς κακοπαθείας. Οὕτω, καταμαράνασα τὴν δυνάμιν του, τὸ ἔ-
 χει πλέον εὐήνιον καὶ πειθαρχικόν εἰς τὰς νοεράς προσπαθείας της.
 Καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ ζητούμενον.

Ἄλλ' ἐπειδὴ εὐκόλως μὲν λαμβάνομεν τὴν ἀπόφασιν, δυσκόλως δέ
 ἐπιτυγχάνομεν καὶ τὰ σφάλματα εἶναι περισσότερα ἀπὸ τὰς ἐπιτυχίας
 , ἔστω καὶ ἂν προσέξωμεν πολὺ—ἐπειδὴ μᾶς ἀπατοῦν αἱ αἰσθήσεις—ἔχει
 ἐπινοηθῆ τρίτον φάρμακον· ἡ προσευχὴ καὶ τὰ δάκρυα. Καὶ διὰ μὲν τῆς
 προσευχῆς εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεόν διὰ τὰ χορηγηθέντα ἀγαθὰ, παρακα-
 λοῦμεν διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ ἰκετεύομεν νὰ
 μᾶς ἐνδυναμώσῃ εἰς τὸ μέλλον, διότι χωρὶς τὴν θεϊαν βοήθειαν τίπο-
 τε δὲν κατορθώνομεν. Διὰ τῆς προσευχῆς ἐπίσης, ἐνούμεθα μὲ τὸν πο-
 θούμενον Θεόν καὶ ἀπολαμβάνομεν τῆς χρηστότητός του καὶ οὕτω ἐνδυ-
 ναμοῦται καὶ ἡ πρὸς τὸ τέλειον βούλησίς μας, ὥστε ἅπανα ἡ ἐπιθυμία
 μας νὰ στρέφεται μὲ σφοδρότητα πρὸς τὸν ἑραστήν Θεόν.

Ἐπίσης τὰ δάκρυα ἔχουν πολλὴν δυνάμιν. Μὲ αὐτὰ ἐξιλεώνομεν
 τὸν Δεσπότην, διὰ τὰ σφάλματά μας, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ ἀποπλύνεται ἀπὸ
 τὰς κηλίδας ἐκ τῶν αἰσθητῶν ἡδονῶν καὶ οὕτω πτερῶνει τὰς ἐπιθυμί-
 ας πρὸς τὸν οὐρανόν. Κατόπιν ἀκολουθεῖ ἡ θεωρία τῶν νοητῶν καὶ ἡ ὁ-
 λοψυχος ἐπιπόθησίς των.

Ἄλλ᾽ δὲν πρέπει νὰ νομισθῆ, ὅτι ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ φιλαργυ-
 ρία εἶναι πάθη τῆς ψυχῆς. Μόνον ἡ φιληδονία εἶναι σωμα-
 τικόν πάθος, τὸ ὁποῖον θεραπεύεται διὰ τῆς σωματι-
 κῆς ἀσκήσεως. Διὰ τῆς πνευματικῆς θεωρίας δου-
 λαγωγεῖται ἡ σὰρξ ἐν νηστεία, σωφροσύνη καὶ
 καθολικῇ νεκρώσει, πού ἀποτελοῦν τὰς ἀ-
 παραιτήτους προϋποθέσεις της. Εἰς ὅ-
 λας τὰς πνευματικὰς θεωρίας ἔ-
 πεταί ἡ προσευχὴ. Ἐκάστη ἀ-
 ρετή γίνεται ὡς πρὺπό-
 θεσις ἐτέρας. Ὅλαι
 αἱ ἀρεταὶ ἔχο-
 νται ὡς ἓν. (συνεχίζεται) ἀπόδοσις Ι.Φ.

Βιβλιοκρισία

" ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ "

'Αργά· κάπως, ἀλλ' ὄχι ἀνεπίκαιρα σχολιάζουν οἱ " Ἀθων. Διάλογοι "—οἱ ὅποιοι· ἄλλωστε, ὅτε ἐξεφωνήθη ἡ Ὀμιλία, εὐρίσκοντο εἰσέτι " Ἐν τῇ ὀσφύϊ " τῶν ἐκδοτῶν των—τὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως θαυμασίαν Ὀμιλίαν, τὴν ὅποσαν ἐξεφώνησε τὴν " Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας " ἔν τῷ Καθεδρικῷ Ἱ. Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Χρυσόστομος· Ἀναμφιβόλως ὁ ἅγιος Χίου εἶναι εἷς τῶν πλεονεϋγλώττων Ἐκκλησιαστικῶν ρητόρων τῆς ἐποχῆς μας. Διδ. καὶ ἐπελέγη, ὅπως, κατὰ ἀρχαίαν τάξιν, ἐρμηνεύσῃ τὸ περιεχόμενον τῆς ἡμέρας, ἥτις συμπυκνώνει τὰς, κατόπιν πολυχρονίων καὶ αἱματηρῶν ἀγώνων, νίκας τῆς Ὀρθοδοξίας κατὰ τῶν αἱρέσεων.

Καὶ ὁ Σεβασμιώτατος, ὡς Ποιμὴν καὶ διδάσκαλος καὶ θεολόγος, ἀλλὰ καὶ ὡς ἱερουργός—" ἱεουργῶν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ—" λεπτὸς γε μὴν ὢν εἷς τὸ νοῆσαι, καὶ φράσαι τὸ νοηθὲν λίαν δεινός!· συνέλαβε τὸ ἀπειρων διαστάσεων θέμα τῆς Ὀρθοδοξίας, ὡς θεανθρωπίνης ἐνδότητος, καὶ μὲ παλμόν καρδίας, μὲ μέθεξιν ψυχῆς, " ὅλος ἐξίστάμενος, ἔκδημος ὅλος, ἱερωμένος Θεῷ ", συνήρπασε τὸ πλήρωμα καὶ ἐπτέρωσε τὴν ψυχὴν του καὶ ἐωρτάσθη ὄντως ἡ " Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας ", ..

Ἡ ἐν λόγῳ Ὀμιλία ἀπετέλεσε μίαν θαυμασίαν σύνθεσιν ἐξ ὅλων τῶν στοιχείων τῆς Ὀρθοδοξίας, διὸ καὶ ἔσχε· μεταξύ τοῦ Ὀρθοδόξου, ἀλλὰ καὶ ἔξω αὐτοῦ, τόσον βαθεῖαν ἀπήχησιν. Ὁ Σεβ. ἐξεμεταλλεύθη, κατὰ τρόπον ὑποδειγματικόν, καὶ χῶρον καὶ χρόνον καὶ ἐποχὴν. Εἷς μίαν ἐποχὴν ἐπικινδύνου καὶ ἐκτεταμένης " ἑτεροζυγίας!· προέβαλλε καὶ κάλλος Ὀρθοδόξου Ὑμνολογίας καὶ ὀρισμούς—ὅσον δύναται νὰ ὀρισθῇ— Ὀρθοδοξίας καὶ βίωσιν Ὀρθοδοξίας καὶ ἀγῶνας Ὀρθοδοξίας & ἦθος καὶ πνευματικότητα καὶ τελικῶς ἔδωκε τὸ διάγραμμα τῆς στάσεως τῆς Ὀρθοδοξίας ἔναντι τῶν αἱρετικῶν καὶ ἀνέλυσε τὰς προϋποθέσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας δύναται νὰ νοηθῇ εἷς θεολογικὸς διάλογος.

Ὁ Σεβασμιώτατος καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ Ὀρθόδοξος Ἱεραρχία, ἔδωκεν ἀποφασιστικῶς σαφῆ καὶ ἀρρενωπὸν μαρτυρίαν Ὀρθοδόξου Πίστεως, θεολογικῶς κατοχυρωμένην, ἱστορικῶς δεδικαιωμένην, ὑπὸ Θεοῦ ἐμπνεομένην & ἐνεθύμησε μεγάλας μορφὰς τῆς Ἐκκλησίας. μ. ἔ.

" Η Λ Α Τ Ρ Ε Ι Α & Η Π Α Ρ Θ Ε Ν Ι Α "

Πρόκειται διά μίαν μελέτην, ή όποια εξετάζει τήν σχέσιν λατρείας-παρθενίας, "μέ αναφοράν εις τόν "άγαμον κλήρον". Ο π. Αμφιλοχίος, σέρβος θεολόγος, πνευματικόν τέκνον του πολλού Ίουστίνου Πόποβιτς, "έλλην" εις τήν ψυχήν-κατά τήν άποψιν του π. Γ. Φλωρόφσκυ, καθ' ήν "όσον γίνεται τις περισσότερον έλλην, τόσον περισσότερον καθίσταται Όρθόδοξος"-άναχωρεϊ από μίαν, Δυτικῆς έκδόσεως, παλαιότερον επικρατήσασαν αντίληψιν, καθ' ήν άποτελεϊ μομφήν διά τήν Όρθοδοξίαν, να "είναι μόνον Έκκλησία λατρείας". Καί αναφέρεται εις περιπτώσεις έκτοξεύσεως τῆς...κατηγορίας αὐτῆς, τήν όποιαν...μή φέροντες οί Όρθόδοξοι θεολόγοι, συνέτασσαν μελέτας διά απόδειξιν του άντιθέτου.

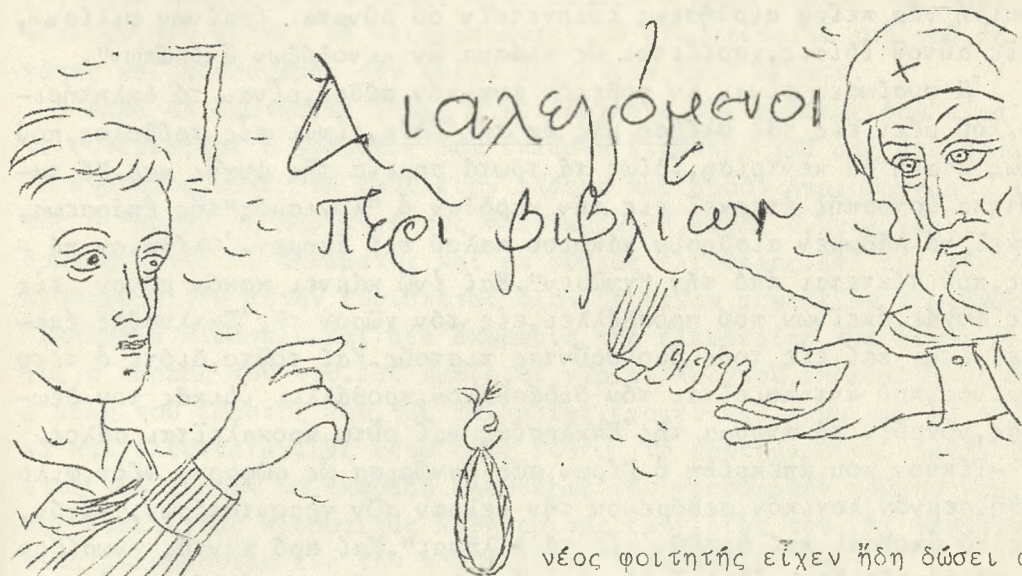
Ό σ. θέτει τό πρόβλημα εις τήν βάση του. Έν αντιθέσει μέ τήν σχολαστικήν θεολογίαν καί θεώρησιν, ή όποια έπιφέρει τεμαχισμόν μεταξύ λατρείας καί παρθενίας, ή Όρθοδοξία όρᾷ καθολικῶς, άποδεχομένη τόν έν Χριστῷ άνθρωπον έν ένότητι, τόσον εις τό σύνολόν του, όσον καί εις τάς έπί μέρους πνευματικάς λειτουργίας του Έπομένως δέν είναι νοητή ή άπομόνωσις τῆς παρθενίας, ώς προϋποθέσεως διά όραῖσιν έν τῷ κόσμῳ, από τῆς λατρείας καί από τήν μέριμναν διά τόν καθόλου προσωπικόν άγιασμόν.

Η όλη πραγματεία του π. Αμφιλοχίου προβληματίζει τά πλήθη τῶν έν κόσμῳ "μοναζόντων" άρχιμανδριτῶν, από τούς όποιους αίρει όλον τό επί όρασει καύχημα, εάν δέν είναι συνηρημένον μέ τήν άγιότητα του βίου. Προσυπογράφομεν εις αὐτά άνεπιφυλάκτως.

Άλλά πέραν τῆς ύποχρεώσεως δι' αὐτοανάκρισιν, κατά τό, " βλεπέτω δε έκαστος πῶς οίκοδομεϊ... ", τό όλον θέμα τῆς... έν Έρήμῳ, ή έν τῷ κόσμῳ διαβιώσεως παρθενευόντων κληρικῶν, νομίζομεν ότι άπτεται τῶν όρίων ιστορικῶν λόγων. Δέν είναι άπλῶς θέμα πνευματικῆς παραδόσεως, αλλά καί συγχρόνων συνθηκῶν. Οὕτω δε, χωρίς να μεταποισθῆ από τήν βάση του τό πρόβλημα, δεόν όπως έρευνηθῆ έν άναφορᾷ μέ τάς συγχρόνους συνθήκας καί υπό τό πρῖσμα τῆς προσωπικῆς έλευθερίας. Διδτι άλλως άγόμεθα εις άπαράδεκτον πόλωσιν; Έρημος-Ζωή, κόσμος-Θάνατος. Υποθέτομεν ότι αϊ άπόψεις του σ., γενικευόμεναι θά ήγειραν ήχι όχι άδικαλογήτους διαμαρτυρίας. Έάν ή το άρκετόν να ζῆ τις έν Έρήμῳ διά να άγιασθῆ ή διακονῶν έν κόσμῳ να άποθάνη πνευματικῶς, τότε οὐδείς λόγος, οὐδ' αὐτή ή άνάγκη, θά συνεχώρη τήν διακονίαν έν κόσμῳ τῶν παρθενευόντων κληρικῶν καί λαϊκῶν. Άλλά θά συνεχίσωμεν εις τό έπόμενον. μ.ά.

νέος φοιτητής είχε ήδη δώσει άπτά δείγματα της τολμηρώς φιλελευθέρως νοοτροπίας του. Καί ναί μέν δέν ήρνεΐτο τήν είς Χριστόν πίστιν καί τήν άφοσίωσιν είς τήν Έκκλησίαν, αλλά προφανώς ή έλλειψις πνευματικής πείρας, άφηνεν έκθετον τήν φαντασίαν είς τάς πνοάς "άχαλινώτων θεωριών". Καί ούτω διαπιστώνει κανείς τό άγαθόν της παιδείας να συμπλέκεται μέ τό κακόν & δαιμονιώδες της έπάρσεως, της "φυσιώσεως", που τίκτεται από τήν φιλήν "γνώσιν". Τό φαινόμενον τοϋτο, ως άναπόδραστον έπακολούθημα της φυσικής γνώσεως, βεβαιοΐ ό Άπόστολος Παϋλος διά της άποφάνσεως: "Η γνώσις φυσιοΐ". Όλοι οί άγιοι Πατέρες έχουν έπισημάνει τήν σχέσιν φιλης γνώσεως καί φυσιώσεως.

Ό άγιος Γρηγόριος ό Παλαμάς έχει άφιερώσει ολοκλήρους πραγματείαις είς τό θέμα αυτό, είς τάς "Τριάδας" του, Έρμηνεύων τό άνωτέρω Άποστολικόν, λέγει: "Η γνώσις μόνη χωρίς τήν πράξιν φυσιοΐ. Ηίδες τόν κολοφώνια της κακίας, τό ιδιαίτατον τοϋ διαβόλου κρΐμα, τόν τυφόν. έκ της γνώσεως τικτόμενον; Πώς οϋν πᾶν πάθος έξ άγνοίας φϋεται;... Τό είδος τοϋτο της γνώσεως, τό κατά τόν λόγον τοϋ Άποστόλου "φυσιοϋν", δέν είναι της φϋσεως, αλλά της πίστεως." Αν αύτή φυσιοΐ, πόσω μάλλον ή φυσική γνώσις τοϋ "παλαιοϋ άνθρώπου";.."

Όσαϋτως ό άγιος Διαδοχος Φωτικής είς τό ια΄ κεφάλαιον γράφει: "Ό πνευματικός λόγος άκενόδοξον άεί τήν ψυχήν διατηρεΐ. αΐσθήσει γάρ φωτός όλα αύτης τά μέρη ευεργετών, της έξ άνθρώπων αύτην τιμής οϋ χρείαν έχειν ποιεΐ. Διόπερ καί άφάνταστον άεί διαφυλάττει τήν διανοίαν ως άλλοιων αύτην όλην είς τήν άγάπην τοϋ Θεοϋ. Ό δέ της σο

24 φίας του κόσμου λόγος εις φιλοδοξίαν αεί προκαλείται τον άνθρωπον
ἐπειδή γάρ πείρα αίσθησεως εὐεργετῆν οὐ δύναται, ἐπαίνων φιλίαν,
τοῖς αὐτοῦ ἰδίοις, χαρίζεται ὡς πλάσμα ὢν κενοδόξων ἀνθρώπων".

Ἡ φυσίωσις εἶναι ἕν φοβερόν ψυχικόν πάθος, εἶναι τό δηλητήρι-
ον, πού ῥέει εἰς τὰς φλέβας μας ἐκ τῆς Ἑδέμ, εἶναι εἰς τρίβολος, πού
ὅπως σταθῆ θά κεντρίση, ἰδίως τὰ τρωτά σημεῖα τῆς ψυχῆς μας. Μέ τα-
χύτητα ἀστραπῆς ἐνεργεῖ εἰς τὴν καρδίαν ὁ "λογισμὸς" τῆς ἐπάρσεως,
ἀρκεῖ νά λάβωμεν αἴσθησιν κάποιου καλοῦ πού ἔχομεν. Ὀλέθριον πᾶ-
θος, πού τίκτεται ἀπὸ τὴν "γνώσιν". Καὶ ἐνῶ κάμνει κακόν μόνον εἰς
τὰς ψυχὰς, ἐκεῖνων πού προσβάλλει, εἰς τὸν χῶρον τῆς Ἐκκλησίας ἐπε-
κτείνεται καὶ εἰς τοὺς ὁμονοοῦντας πιστοὺς. Καὶ τοῦτο, διότι ὁ τετυ-
φωμένος, πού ἀντιποιεῖται τὸν διδάσκαλον, προσβάλλει ἰδικὰς του θεω-
ρίας, νοθεύει τό πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ οὕτω προκαλεῖται σάλος.

-Τέκνον μου, ἀπεκρίθη ὁ Γέρων, σᾶς ἐγνώρισα ὡς σὺφρονα νέον, φιλο-
μαθῆ, σεμνόν, λογικόν, σεβόμενον τὴν πεῖραν τῶν γεροντοτέρων, "ταχύν,
εἰς τό ἀκοῦσαι καὶ βραδύν εἰς τό λαλῆσαι". Καὶ πρό παντός γνωρίζον
τα τὰ οἰκεῖα ὅρια. Ἀπορῶ δέ, πῶς τώρα διατυπώνετε μέ τόσην αὐτοπε-
ποιθήσιν φρονήματα ἄγνωστα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰλικρινῶς μέ ἐλυπή-
σατε, τόσῳ περισσότερον, καθ' ὅσον ἐμφανίζεσθε θαυμαστῆς ἀνερματίστῳ
ἰδεῶν, αἱ ὁποῖαι μίαν δικαίωσιν ἔχουν ὅτι ἀρέσουν εἰς τοὺς πιστοὺς
ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι "περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν".

Ὡς πρός τὸν ὑπαινιγμόν, ὅτι πιθανόν νά ὑπάρχη φθόνος τις ἐν τῇ
ἐρεῦνῃ ἡμῶν, θά ἀφήσω εἰς τὴν ἀγάπην σας τὴν κρίσιν. Βεβαίως, ὡς λέ-
γουν οἱ Πατέρες, εἶναι δεινόν τό πάθος τῆς βασκανίας, "ἀπτόμενον &
τῶν ἀρίστων". Ἄλλά, Θεός φυλάξει, δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος.

Τώρα, μέ τό θάρρος τῆς ἀγάπης, πρέπει νά σᾶς εἶπω, ὅτι διεπίστω-
σα, εἰς αὐτά πού ἐξεθέσατε, βασικάς ἀντιφάσεις καὶ ἀπουσίαν συνεπέ-
ας πρός τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν σας. Καὶ, φυσικά, ἡ ἡλικία καὶ ἡ μόρφω-
σις σας δέν συγχωροῦν τοιαῦτα λάθη.

-Ἄγιε Γέροντα, ἀπήντησεν ὁ φοιτητής, ὡς πρός τὸν ὑπαινιγμόν, ἀν-
ἀπλῆν ὑπόθεσιν ἔκαμα, ζητῶ συγχώρησιν. Εἰλικρινῶς δέν σᾶς θεωρῶ ἰκα-
νοὺς δι' ἕν τόσον ἄθλιον πάθος, ὅσον καὶ ἄν " ἄπτεται & τῶν ἀρίστων"
Ἄλλά σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ ἀποδείξετε τὰς ἀντιφάσεις μου, τὰς ἀνερ-
ματίστους ἰδέας μου καὶ τὰ, καθ' ὑμᾶς, ἄγνωστα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν φρο-
νήματά μου. Τὸ γεγονός δέ, ὅτι σᾶς ἐπεσκέφθην, δέν μαρτυρεῖ τὴν ἐπι-
θυμίαν μου, ὅπως μὴ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν μου;

-Τέκνον ἐν Χριστῷ Λ., ἡ ἀντίφασίς σας εἶναι ἐξώφθαλμος. Ἡ ἡ Ἐκ-
κλησία θεμελιούται ἐπὶ τῶν ἀποκεκαλυμμένων καὶ βιουμένων ὑπὸ τῶν
πιστῶν Δογμάτων της-ὅποτε ἡ ἐλευθερία σκέψεως δέν ἔχει θέσιν-ἡ ὁ-

χι, ὅποτε Ἐκκλησία δέν εἶναι ὅ,τι πιστεύει κάθε πιστός καί κατά σου 25
νέπειαν, δέν πρέπει νά πειθαρχοῦνται τὰ πτερυγίσματα τοῦ νοῦ, ἐξ ἀ-
γάπης καί πόνου, πρὸς τὴν θεϊαν ἀοριστίαν, ὅπως εἶπατε.

Ἄλλὰ θά ἐρωτήσετε ἴσως. Ἡ πειθαρχησις τῆς σκέψεως δέν εἶναι ἀ-
νελευθερία; Καί ὁ ἄνθρωπος δέν ἐπλάσθη ἐλεύθερος; Νά σᾶς ἀπαντήσω. Ὁ
ἄνθρωπος, αὐτό "τὸ βασιλεῖον πλάσμα καί σοφὸν δημιούργημα", αὐ-
τός ὁ "βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένος", αὐτός ὁ, κατά χάριν, θεῶν
ἄνθρωπος, εἶναι ἐξ ἀξιωματος καί ἐκ φύσεως ἐλεύθερος. Καί εἰς τὴν ἐ-
λευθερίαν του αὐτὴν εὐρίσκεται ὅλον τὸ θεῖον μεγαλεῖον του, ὅπως ἡ
Ἐκκλησία διδάσκει. Καί μία ἔκφρασις τῆς ἐλευθερίας του εἶναι ὁ λό-
γος, ὁ καρπὸς τοῦ νοῦ. Καί ἡμεῖς, οἱ, χάριτι Χριστοῦ, ἀποτελοῦντες ἅγι-
α μέλη τοῦ Σώματος Του, τῆς Ἐκκλησίας, ἔχομεν καί νοῦν καί λόγον, ἀλ-
λά καί ἐλευθερίαν. Σᾶς θέτω ὅμως εὐθέως τὸ ἐρώτημα: Εἶναι ὀρθὸν ἕκα-
στος τῶν πιστῶν νά ἐκφράζη ἐλευθέρως τὴν προσωπικὴν γνώμην του, ὅ-
πως εἶπατε, τὰς προσωπικὰς καθημερινὰς ἐμπειρίας του, ἐπὶ θεμάτων, ἅ-
τινα ἀναφέρονται εἰς τὴν πολὺπλευρον διδασκαλίαν τῆς;

-Σεβαστέ μου Γέροντα, ἀπήντησεν ὁ νέος, νομίζω ὅτι καί ὀρθὸν εἶ-
ναι καί ὀφειλὴν ἀποτελεῖ νά ἐνδιαφέρονται οἱ πιστοὶ διὰ τὴν ζωὴν,
καί διὰ τὴν θεολογίαν τῆς Ἐκκλησίας καί νά ἐκφέρουν ἐλευθέρως τὴν
γνώμην των, κατ' ἀναλογίαν μὲ τὴν γνώσιν ποῦ ἔχουν.

-Βεβαίως, παρετήρησεν ὁ Γέρον, οἱ πιστοὶ, ὄχι ἀπλῶς ὀφείλουν νά
ἐνδιαφέρονται, ἀλλὰ καί νά ἀγαποῦν καί νά "σπένδονται" διὰ πᾶν ὅ,τι
ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὸ Ἐσταυρωμένον καί Ἀναστηθέν Σῶμα, ὅ-
περ συγκροτεῖται ἀπὸ τὸν γλυκύτατον Ἰησοῦν καί ἀπὸ ἡμᾶς. Ἀλλὰ νά
ἐκφέρουν γνώμην ἐν Ἐκκλησίᾳ, αὐτὸ τὸ ἐννοῶ μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅτι
ἔχουν κάποιαν ἱεραρχικὴν διακονίαν, νά εἶναι ὄντως Ὁρθόδοξοι, ἐν θε-
ωρίᾳ τοῦλάχιστον καί νά εὐρίσκωνται ἐν ἀδιαλείπτῳ ἀρμονίᾳ μὲ τὴν
διδασκαλίαν τῶν ἁγίων Πατέρων. Καί αὐτὰ ἀπαραίτητως, διὰ νά μὴ εἶπω
ὅτι, δεῖον τις νά εὐρίσκεται εἰς τὴν τάξιν τῶν χαρισματούχων, διὰ νά
διδάξη ἐλευθέρως ἐν Ἐκκλησίᾳ Θεοῦ ζῶντος. . .

- Ἄλλὰ τότε, Γέροντα, μέχρι ποίου σημείου πρέπει νά φθάνη ἡ ἐλευ-
θερία τοῦ θεολόγου, ὅπως διαμορφοῦται ἐκ τῶν σπουδῶν του σήμερον;

- Ἡ ἐρώτησίς σας, τέκνον, θά ἔπρεπε νά εἶναι αὐτῆ: ἀπὸ ποίου ση-
μείου ἀρχίζει ἡ ἐλευθερία καί ποῦ πρέπει νά καταλήγει; Νά ἀπαντήσω
Ἡ ἐλευθερία τοῦ θεολόγου πρέπει νά ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν ἐκ
τῶν παθῶν, ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν "ἧ Χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωσε". Καί ποῦ
νά καταλήγει; Ὅπου τὸ "πνεῦμα πνεῖ", ὅπως "πνεῖ", ὅταν "πνεῖ". Καί
κατά τὸ ἐκφραστικώτατον τοῦ ἁγίου Ἀγούστίνου: "Γίνου ὡραῖος ἐν τῇ
καρδίᾳ σου καί κάμε ὅ,τι σοῦ ἐμπνεύσει". Τότε ὅρια δέν ὑπάρχουν. Ὑ

πάρχει, ἀπλῶς, ἀένναος κίνησις πρὸς "ὑπεράγνωστον γνῶσιν", πρὸς τὴν ἀγάπην, τὸν θαυμασμόν καὶ πάλιν πρὸς τὴν γνῶσιν καὶ πάλιν πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ πάλιν ὁ θαυμασμός... Μία ἀτελεύτητος ἀνακύκλησις... ἐν ἐλευθερίᾳ... εἰς τὸν ἴδιον ἄπειρον κύκλον, τὸν Θεόν... Μόνον αὐτὴ εἶναι ἐλευθερία, συνέχισεν ὁ Γέρων, καὶ μόνον αὐτὴ εἶναι γνωστὴ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Τὰ ἄλλα ὅλα εἶναι ἐμπαθῆ κακέκτυπά της.

—Καλῶς, Γέροντα. Φαίνεται ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ τέλειον. Ἄλλ' ἔως ὅτε φθάσει κανεὶς εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, δέν δύναται νὰ ὀμιλῇ ἢ καὶ νὰ γράφῃ, ἐφ' ὅσον εἶναι θεολόγος καὶ ὀφείλει νὰ διδάσκει;

—Κατ' ἀρχὴν, τέκνον ἐν Κυρίῳ, δέν ὑπάρχει τέλειον εἰς τὴν γῆν. Αὐτὴ ἡ τελειότης τῶν τελείων εἶναι ἐπιδεκτικὴ ἐτέρας προόδου, δέν ἔχει ὄριον, εἶναι "ἀτέλεστος". Καὶ ὡς λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, "... ἐπί δέ τῆς ἀρετῆς ἓνα παρά τοῦ Ἀποστόλου τελειότητος ὄρον ἐμάθομεν, τὸ μὴ ἔχειν αὐτὴν ὄριον. Ὁ γάρ πολὺς ἐκεῖνος καὶ ὑψηλὸς τὴν διάνοιαν, ὁ θεῖος Ἀπόστολος αἰεὶ διὰ τῆς ἀρετῆς τρέχων οὐδέποτε, τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, ἔληξεν οὐδέ γάρ ἀσφαλῆς αὐτῷ ἡ τοῦ δρόμου στάσις...". Καὶ ταῦτα, ὡς πρὸς τὴν τελειότητα, πού ἀναφέρατε.

Ἄλλ' ἐρωτᾶτε τί πρέπει νὰ κἀρηγῇ ὁ θεολόγος, ἔως ὅτου φθάσει κάπου, ἅς εἴπωμεν, ὑψηλᾶ, εἰς κάποιον βαθμὸν φωτισμοῦ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ εἶναι ἱκανὸς "καὶ ἐτέρους διδάξαι". Ἡ ἀπάντησις, συνδέομένη μετὰ τὸ ὅλον πρόβλημα, περὶ θεολόγων, θὰ δοθῇ ἐν καιρῷ. Ἦδη ἐπιθυμῶ νὰ ἀπαντήσω εἰς μίαν ἄλλην ἀποφίν σας, κατὰ τὴν ὁποίαν, "ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δέν εὐρέθη ποτέ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ δημιουργήσῃ ἓ μίαν ἐξωτερικὴν αὐθεντίαν, πρὸς διασφάλισιν τῆς ἀληθείας

...", ὡς ἐπίσης νὰ σᾶς ἐκθέσω τὴν ὀρθὴν ἐρμηνείαν ἐκείνου τοῦ χωρίου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, κατὰ τὸ ὅποιον, "Ὁρθοδοξεῖν ἔστι τὸ ἀ

εἰ σχοινοβατεῖν", ἐπὶ τοῦ ὁποίου τόσον ἐσεῖς, ὅσον καὶ τινες σύγχρονοι θεολόγοι στηρίζετε τὰς περὶ, ἄνευ ὁ

ρων, ἐλευθέρας θεολογίας ἰδέας σας. Διότι καὶ εἰς

τὴν μίαν ἀποφίν & εἰς τὴν ἄλλην, ἐζητήσατε

στέγην τῆς

φιλελευθερίας σας. (συνεχίζεται) Μοναχὸς Β.

Περί Προσευχῆς Εὐαγγεῖον τῆς Ποντικῆς

τὰ ΡΝ' κεφάλαια

μθ' Όταν προσευχηθῆς ὅπως πρέπει, περίμενε ἀπό τοὺς δαίμονας πα-
νούργους τρόπους πολέμου. Καὶ στάσου μὲ ἀνδρείαν, διὰ νὰ φυλάξης καὶ
τὴν ὠφέλειαν τῆς προσευχῆς. Διότι αὐτὴν τὴν ἐντολὴν ἔλαβες (ἐν παρα-
δείσῳ) "ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν". Ἡ, λοιπόν, ἀφοῦ εἰργάσθης, ἀφήσῃς ἀ-
φύλακτον τὸ κέρδος, διότι ἔτσι οὐδὲν ἀπεκδομισες ἀπὸ τὴν προσευχῆν.

ν' Ὁλος ὁ διεξαγόμενος πόλεμος μεταξύ ἡμῶν καὶ τῶν ἀκαθάρτων καὶ
πονηρῶν δαιμόνων, δὲν γίνεται δι' ἄλλον σκοπὸν, παρά μόνον διὰ τὴν ἀ-
γίαν καὶ πνευματικὴν προσευχῆν. Ἡ προσευχὴ πολὺ τοὺς ἐνοχλεῖ καὶ
τοὺς εἶναι δυσβάστακτος. Εἰς ἡμᾶς ὅμως γεννᾷ σωτηρίαν καὶ ἀγαλλίασιν
να "Τὶ θέλουν νὰ ἐνεργοῦν εἰς ἡμᾶς οἱ δαίμονες; Παστριμαργίαν,
πορνεῖαν, φιλαργυρίαν, ὀργῆν, μνησικακίαν καὶ τὰ λοιπὰ πάθη. Καὶ τοῦ-
το, διὰ νὰ σκοτισθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ αὐτὰ καὶ δὲν δυνηθῇ νὰ προσευχηθῇ ὁ
πως πρέπει. Διότι ὅταν κυριαρχήσουν τὰ παράλογα αὐτὰ πάθη, δὲν δύνα-
ται ὁ νοῦς νὰ κινήται μὲ καθαρὰν λογικότητα.

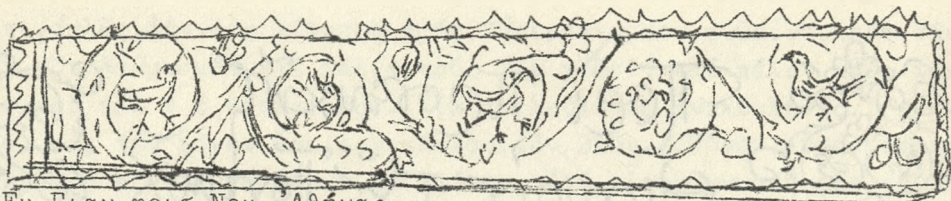
νβ' Τὰς ἀρετὰς ἐργαζόμεθα πρὸς κατανόησιν τῶν λόγων τῶν ὄντων.
Ἐν συνεχείᾳ φθάνομεν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ δημιουργικοῦ αὐτῶν Λόγου
Ὁ Λόγος ὅμως ἀποκαλύπτεται εἰς τὴν περιοχὴν τῆς καθαρᾶς προσευχῆς
νγ' Ἀληθῆς προσευχῆ εἶναι ἀπαθῆς κατάστασις. Κατ' αὐτὴν ἀρπάζε-
ται ὁ νοῦς τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, μὲ ἔρωτα θεῖον, εἰς οὐράνια ἄψυ-
νδ' Ὅστις θέλει νὰ προσευχηθῇ ἀληθῶς, δὲν ἀρκεῖ νὰ κυριαρχῇ μόν-
νον ἐπὶ τοῦ θυμοῦ καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, ἀλλὰ χρειάζεται νὰ ἀποβάλῃ ὅ-
λα τὰ ἐμπαθῆ νοήματα.

νε' Ἐκεῖνος πού ἔγινεν ἀπαθῆς, δὲν σημαίνει καὶ ὅτι προσεύχε-
ται ἀληθῶς. Διότι ἂν δὲν ἔχει ἡ ψυχὴ ἐμπαθεῖς κινήσεις, ὅμως δυνα-
τὸν νὰ ἔχη ἀπαθῆ νοήματα. Τοῦτο δὲ εἶναι ἱκανὸν νὰ περισπᾷ τὴν ψυ-
χὴν καὶ οὕτω νὰ εὕρισκεται μακρὰν τοῦ Θεοῦ.

νστ' Ἐκεῖνος πού ἀληθῶς ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, συνομιλεῖ πάντοτε μὲ αὐ-
τὸν, ὡς πρὸς Πατέρα, καὶ ἀποστρέφεται κάθε ἐμπαθές νόημα.

(συνεχίζεται) Ἀπόδοσις: Ἰουστίνου Μονοτρό-
που.

κ. Ἐμ. Γιαν. φοιτ. Νομ. Ἀθήνας.

Φίλτατε, εὐχαρίστως ἀπαντῶ διὰ τῶν "Ἀ.Δ." εἰς τὰς ἐρωτήσεις σας. Ὁ Παραδείσος ἦτο συγκεκριμένος ἐδαφικός χώρος ἐν Μέσῃ Ἀνατολῇ. Ὑπὸ τῆς Π.Δ. γίνεται σαφὴς μνεία τῶν ἐκεῖ ποταμῶν. Ἡ ὀνομασία περσικά σημαίνει κῆπος. Ἐδέμ δέ, τρυφή καὶ ἐναλλάσσονται ὑπὸ τῶν ἀγίων Πατέρων μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν.

Διὰ τὴν ἐννοηθῆναι τὸ χωρίον τῆς Γραφῆς "ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν" πρέπει νὰ ἀναχθῆ τις εἰς τὴν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος σύστασιν τοῦ ἀνθρώπου, ὅποτε ἐνήργει ὡς "ἐπόπτης τῆς αἰσθητῆς καὶ μύστης τῆς νοουμένης κτίσεως".

Κατὰ τοὺς ἀγίους Πατέρας ἔχομεν δύο Παραδείσους. Τὸν μὲν ἐφύτευσεν ἐν Ἐδέμ κατὰ τὸν ὀρατὸν κόσμον τοῦτον, ἐν ἀνατολῇ κείμενον, ὑψηλότερον πάσης τῆς γῆς εἰς τρυφήν τοῦ Ἀδάμ, περιλαμβόμενον ἄκρι λειπῶν εὐκραεῖ καὶ καθαρωτάτῳ, φυτοῖς ἀειθαλεσι κομῶντα, πλήρη φωτός καὶ εὐωδίας ἀρρήτου, ... οἷον ἄρα καὶ ἔδει τῷ κατ' εἰκόνα πλασθέντι Θεοῦ εἰς ἐνδιαίτημα εἶναι. Τὸν δέ, κατὰ τὸν νοητὸν καὶ ἀόρατον, ἐντός ὄντα καὶ κείμενον τοῦ ἀνθρώπου, ἄνθρωπον, τοῦ ἐπὶ μικρῷ τῷ ὀρωμένῳ εἰς μέγαν κόσμον κτισθέντος ἢ πρὸς Θεοῦ τεθέντος ἐπὶ τῆς γῆς". (Δαμασκ. Ἐκδοσις Ὁρθοδ. Πιστεως, κεφ. 25)

Πλὴν τῶν δύο ὡς ἀνωτέρω Παραδείσων, ὑπάρχει ὁ τρίτος καὶ αἰώνιος, ἡ "Βασιλεία τῶν οὐρανῶν". Ἐργαζόμενος καὶ φυλάσσων τὴν Ἐντολὴν ὁ Ἀδάμ, θά εἶχεν ὡς ἔπαθλον "τὴν ἐνυπόστατον τῆς θεώσεως χάριν, Θεὸν γενόμενον καὶ τῷ ἀκραιβνεστάτῳ φωτὶ εἰς αἰῶνας καταλαμβάνόμενον. Γενικῶς περὶ Παραδείσου δύνασθε νὰ μάθετε πλείονα ἀπὸ τὰ ἱερατικὰ Συγγράμματα "Νικητὰ τοῦ Σιθηάτου, Θεσσαλονίκη 1957." Ἄλλωστε, εἰς τὴν "Δογματικὴν" ὑπάρχει πλήρης ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας.

μ.χ.

" Α Θ Ω Ν Ι Κ Ο Ι Δ Ι Α Λ Ο Γ Ο Ι "

Ὁρθόδοξον Περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Ἀγιορειτῶν Μοναχῶν

Ἐπεύθυνος: Θεόκλητος Μοναχὸς Διονυσιατῆς

Διανέμεται δωρεάν ἢ συντηρεῖται δι' εἰσφορῶν προαιρετικῶν.

Ἐπιστολαί: Μοναχὸν Θεόκλητον Διονυσιατῆτην, Καρυῆς - Ἁγιον Ὄρος.

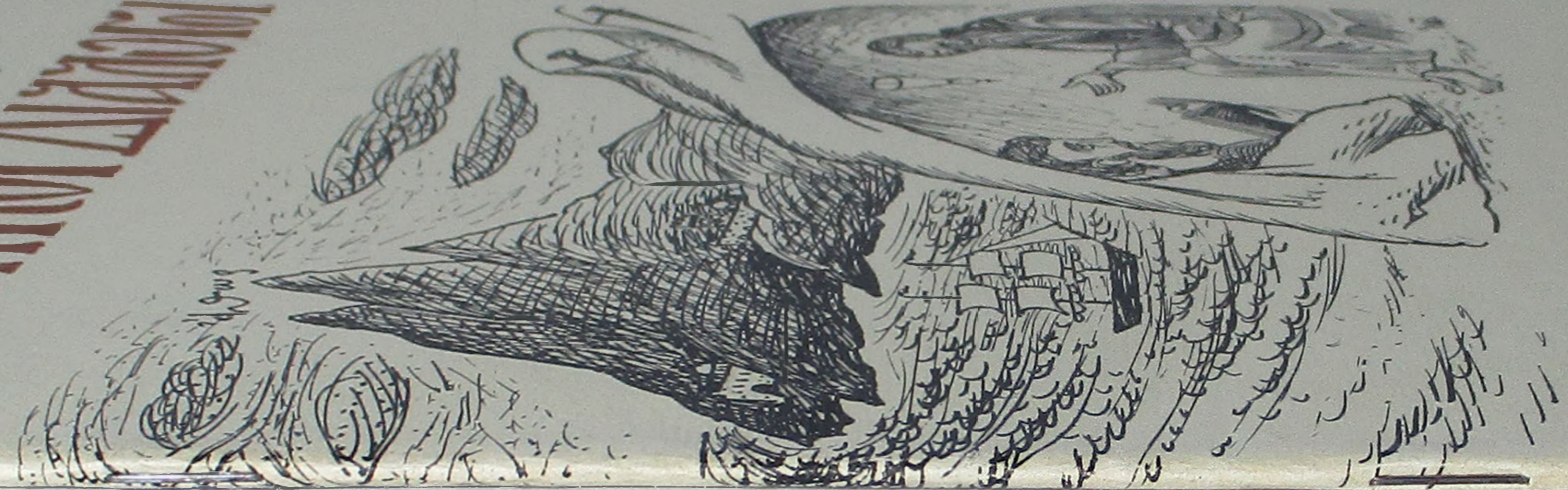

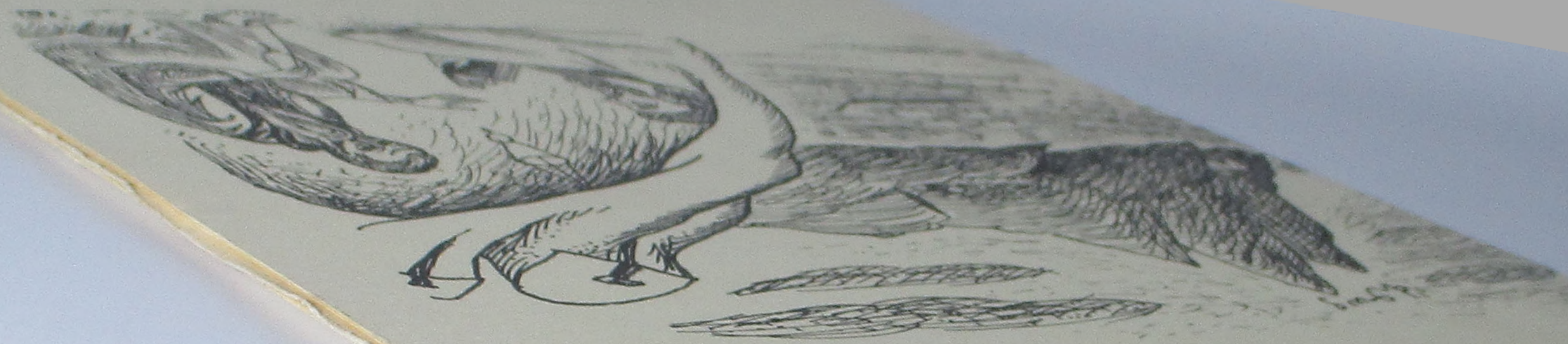

ΑΘΩΜΚΟΙ ΑΓΑΘΟΙ

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ ΤΕΡΕΝΤΙΟΣ
«ΑΓΡΟΠΕΤΤΙΚΟΝ ΤΕΡΕΝΤΙΟΝ»

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΑΡΧΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

5-6

